

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій
Кафедра германської філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

Спеціальність 035 «Філологія»
Спеціалізація 035.041 «Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська»

Евфемізація в англomовному медійному дискурсі (перекладацький аспект)

Допущено до захисту «__» _____ 2019 р.

Зав. каф. германської філології _____ канд. філол. наук, проф. Кобякова І. К.

Виконала:
студентка групи ПРМ-81
Плетенко Крістіна Павлівна

Науковий керівник:
канд. філол. н., доцент
Баранова Світлана
Володимирівна

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕВФЕМІЇ ЯК МОВНОЇ УНІВЕРСАЛІЇ.....	7
1.1 Історичні особливості утворення евфемізмів та евфемістичні міжмовні зв'язки.....	7
1.2 Лінгвістичні підходи до визначення поняття «евфемізм».....	12
1.3 Шляхи формування евфемізаційних конструкцій.....	17
РОЗДІЛ 2 ПРАГМАТИЧНО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ А АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ.....	24
2.1 Мас-медійний дискурс як джерело лінгвістичних досліджень.....	24
2.2 Напрямки евфемізації англomовного медійного дискурсу.....	26
РОЗДІЛ 3 ПЕРЕКЛАДАЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕВФЕМІЗМІВ.....	37
3.1 Техніки перекладу евфемістичних одиниць (на матеріалі англійської та української мов).....	37
3.2 Евфемізм як складова теоретичних та практичних знань з іноземної мови.....	42
ВИСНОВКИ.....	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	51
SUMMARY.....	62

ВСТУП

Суспільству, як і на сучасному етапі свого розвитку, так і в попередні роки, характерна не тільки нагальна потреба в інформації, яка є достовірною, якісною та швидко доступною, але й вміння притримати «туза» в рукаві, що проявляється в його мовленнєвій та мовній компетенції. Через необхідність приховування даних з метою акцентуації уваги адресата на тому, що необхідно адресанту (маніпуляційний підхід), або ж через бажання уникнути табуйовані в громаді теми, евфемізми стають актуальним джерелом дослідження багатьох вчених і лінгвістів, оскільки нинішні тенденції свідчать про їхню все більшу роль у різних сферах життя, зокрема й у суспільно значущій сфері мовленнєвої діяльності, тобто в мас-медійному дискурсі.

У своїх працях теоретико-класифікаційних проблем визначення евфемізмів торкалися чимало вчених ХХ століття, серед них слід зазначити такі імена, як Г. Пауль, Л. П. Крисін, В. П. Москвін, А. М. Кацев, тощо. Проте через багатогранність самого феномену евфемії у мовознавчих та лінгвістичних колах досі не існує єдино сформованої класифікації евфемізмів та загального підходу до їхнього розгляду (які мовні одиниці можна вважати евфемістичними), що ускладнює синхронічний аналіз даного явища, проте водночас і створює простір для подальших досліджень.

Актуальність дипломної роботи обґрунтовується необхідністю всебічного та комплексного дослідження евфемістичних мовних одиниць з огляду на їхні стилістично-прагматичні особливості, що сприятиме не тільки поповненню знань про окремо взятую мовну систему (у даному випадку — британська та американська англійська мова), але й поглибленню уявлень про шляхи утворення людської концептосфери та подальші вербалізаційні процеси її мовленнєвої та мовної реалізації.

Мета дослідження полягає у знаходженні особливостей прояву евфемізаційних одиниць англійської мови в мас-медійному дискурсі внаслідок

комплексного аналізу евфемізаційних процесів та характеристик обраного дискурсу.

Розв'язанню поставленої мети сприятиме вирішення відповідних **завдань**:

- 1) Розглянути лінгвістичні та мовознавчі підходи до дефінування поняття «евфемізм».
- 2) Проаналізувати класифікаційно-структурні особливості мовного феномену та запропонувати власне уніфіковане визначення поняття.
- 3) Дослідити евфемізаційні процеси та чинники вживання даних мовних субститутів у розрізі діяхронії та синхронії.
- 4) Визначити особливості функціонування англomовного медійного дискурсу.
- 5) Встановити прагматичні особливості евфемізації англomовного мас-медійного дискурсу.
- 6) Проаналізувати сфери евфемізаційного вторинного номінування на базі розглянутого дискурсу.
- 7) Розглянути можливі техніки перекладу евфемістичних одиниць на базі англійської та української мов (де перша є мовою оригіналу, а друга — мовою перекладу).
- 8) Встановити релевантні методи реалізації евфемістичного лексичного прошарку для проведення занять з іноземної мови та підвищення рівня компетентності та вмотивованості студентів.

Об'єктом дослідження стали евфемізми в медійних текстах початку ХХІ століття на матеріалі англійської мови.

Предметом дипломної роботи є лінгвопрагматичні та соціокультурні особливості евфемізмів сучасного англomовного мас-медійного дискурсу, також шляхи використання евфемізмів для підвищення перекладацької компетентності та проведення занять з іноземної мови та практики перекладу.

Матеріалом дослідження стали переважно тексти засобів масової інформації 2012-2019 рр. (Інтернет-джерела), у яких містилися слова чи вирази евфемістичного характеру.

Методи дипломної роботи включають у себе наступні: описовий метод (інвентаризація та систематизація евфемізмів), порівняльно-історичний метод (порівняння розвитку евфемістичних структур у різні періоди історії), елементи соціолінгвального аналізу (розкриття механізму дії зовнішніх чинників на процеси евфемізації), елементи компонентного аналізу (для знаходження принципу-аналогій при формуванні евфемізмів).

Теоретична значущість роботи полягає в тому, що вивчення евфемізмів проводилося не тільки з огляду на сутність поняття, а в комплексному аналізі поглядів на досліджуваний феномен, його структурно-прагматичні особливості. Результати досліджень можуть бути використані при складанні навчальних програм л лексикології та курсу вивчення англійської мови та сучасної медійної мови, а також слугувати теоретичною базою для загальної лінгвістики, стилістики англійської мови, включаючи і побічні дисципліни типу соціології та політології.

Практичне значення отриманих результатів може бути використане для розробки практичних завдань з теорії та практики викладання, а також самих дисциплін, пов'язаних з вивченням іноземної мови (наприклад, культурологія, лінгвокраїнознавство, тощо).

Наукова новизна дипломної роботи проявляється у комплексному аналізі теоретико-практичних проявів евфемізації на базі англійського медійного дискурсу, що дозволяє встановити сфери евфемізації досліджуваного дискурсу. Подальший розвиток дістала проблема уніфікації теоретичних знань про евфемізми, що дозволяє сформулювати загальне визначення поняття «евфемізм».

Апробація результатів дипломної роботи підтверджується раніше опублікованими дослідженнями: “Pragmatic and Functional Peculiarities of Euphemisms for Diseases, Death and Dying in the English Mass-Media Discourse”

[31], «Нетрадиційний урок як сучасний спосіб слідування сучасній доктрині освіти в Україні» [15], «Лінгвістичні проблеми ідентифікації евфемізмів як мовного феномену» (прийнято до друку).

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів (у першому розділі три підрозділи, у другому та третьому — по два підрозділи), висновків, списку використаної літератури (84 позиції), резюме. Повний обсяг роботи складає 61 сторінки (без урахування резюме).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ЕВФЕМІЇ ЯК МОВНОЇ УНІВЕРСАЛІЇ

1.1 Історичні особливості утворення евфемізмів та евфемічні міжмовні зв'язки

З розвитком нашого суспільства, словниковий запас мови усе більше урізноманітнювався. Цей процес продовжується і в XXI столітті. При цьому стилістично-семантичний окрас частини слів набув дещо легковажного та подекуди вульгарного характеру. Оскільки вживання специфічної лексики не є загальноприйнятим та навіть стає табуйованим для деяких комунікаційних ситуацій, виникла потреба у своєрідній синонімізації слів та висловів, які могли б становити образу для певного індивіда та культури, віри чи народу в цілому. Таким чином, для кращої взаємодії під час спілкування та обміну ідей люди вдаються до зовсім іншого виду мови, який може нівелювати негативний аспект висловлювання та робити його прийнятним для повальної частини людей. Ці слова-маски присутні у будь-якій мові та використовуються у повсякденному спілкуванні на інстинктивному рівні для уникнення грубих, непристойних чи небажаних висловлювань, оскільки надмірна відвертість формування думки може бути сприйнятою як показник бідності культури самого мовця та відсутності у нього понять моралі та ввічливості.

Евфемізми є нестабільним компонентом мовної системи, оскільки процес утворення даних лексичних одиниць відбувається кожного дня. Як і будь-які інші новотвори (своєрідні мовні неологізми на початку свого існування у мовній системі, хоча й не слід цілком змішувати поняття «неологізм» та «евфемізм», оскільки сформована евфемістична конструкція необов'язково сформована завдяки підбору повністю нового слова чи виразу), вони можуть як переходити у розряд загальноживаної лексики, або ж так і залишаються оказіональними та потім зовсім зникають з мови і можуть вважатися

історизмами-евфемізмами. Евфемізм на позначення «померти», “pass away”, є прикладом евфемізму, який протягом довгого проміжку часу залишається субститутом неприємного висловлювання з більш м'якою формою впливу, позначається у словниках та інших мовних довідниках.

На «затримку» евфемізмів у мові значно впливають історично-соціальні процесі у суспільстві. На прикладі історичної зміни відношення до дітей, батьки яких не знаходяться в офіційному шлюбі можна прослідкувати як евфемізація втрачає свою роль та функціональність. Так, спочатку таких дітей звали не інакше як “children of sin”, “bastards”, тощо, але пізніше потреба у такій вторинній номінації зникла, тому й активний вжиток цих евфемістичних конструкцій не вважається доцільним. Звісно, ці лексичні одиниці не зникли з мови зовсім: вони можуть активно використовуватися автором при написанні художньо-історичної літератури на позначення тих понять чи явищ, які не мають реалізації зараз.

Сам термін «евфемізм» використовувався античними авторами і тлумачився як промовляння слів, які мають добре передвістя, утримування від слів, що несуть за собою лихе передвістя (особливо при жертвоприношеннях), тобто своєрідне шанобливе мовчання [52, с.562]. Вірогідніше за все, евфемізми виникли з табу під дією забобонного остраху заклинань та магічної дії людського слова, які породили такий лексичний прошарок, який дозволялося використовувати лише певним кастам населення, тобто жрецам чи вождям в залежності від ситуації. Уважалося, що якщо не замінювати певні табуйовані висловлювання евфемістичними, то це буде богохульством [54].

Загалом, саме слово «евфемізм» походить від грецької мови, де префікс “eu-” означає «гарно, добре», а основа “phem” співвідноситься значенням зі словом «пик» [60]. Суфікс же використовується на позначення завершеності процесу та означає дію чи результат. Таким чином, слово «евфемізм» означає «говорити добре».

Ще за античних часів евфемізми розглядалися в якості стилістичного тропу для словесного пом'якшення. У ті часи список комунікативно значущих

якостей мови вже сформувався, цьому знаходимо підтвердження у наукових працях Аристотеля, Цицерона, Квінтіліана та інших грецьких і римських учених V- I ст. до н.е. Основними ж якостями греко-римської лінгвістичної традиції стали правильність, логічність, однозначність, милозвучність, лаконічність та доцільність, і, що не мало важливо, — правдоподібність змісту виразів [14, с. 353-354].

Розповсюдженими евфемізмами були й в англо-саксонську еру. Прикладом цього може слугувати твір Дж. Чосера «Кентерберійські оповідки» [47]. Тут евфемізми використовувалися на позначення табуованої лексики: *eye lash* вживалося як субститут жіночого статевого органу.

Пізніше, у XVI столітті, використання евфемізмів було широко пов'язане з монархічним укладом та королівською владою, релігією та сексуальними відносинами [40]. Такі евфемізми, як “put one to misery” та “put one to sleep”, є субститутами слів на позначення насильницької смерті. Іншим яскравим прикладом вживання евфемізмів, однак уже з XVII століття, є лексичні одиниці на позначення слів “servant” та “garbage collector”, які були евфемістично замінені на “domestic engineer” та “sanitation engineer” [38, с. 153].

Відповідно до історичної класифікації, евфемізми можна поділити на евфемістичні конструкції Середньовіччя, евфемізми Вікторіанської епохи, евфемізми у XX столітті та сучасні евфемізми [43]. Дуже часто буває, що евфемізми, які, здавалося б, мали тимчасовий характер (наприклад, евфемізми, які виникли через Вотергейтський скандал [41] чи В'єтнамську війну [49]), навіть стали ідіомами. Так, наприклад, такі лексичні одиниці, як *waste*, *smoke*, *blow away* стали евфемізмами на позначення *kill* під час війни у В'єтнамі [30].

Серед європейських мов виділяються дві, які внесли основний вклад у поповнення інших мов евфемістичними номінаціями — це французька та англійська.

Французька мова відігравала провідну роль у збагаченні європейських мов евфемізмами ще з початку XVI століття. Головним чином, мова йде про евфемізацію інтимної сфери життя та зовнішніх недоліків людського вигляду.

Так, наприклад, жарти з сексуальним підтекстом можуть бути охарактеризовані як *risqué* чи *piquant*.

Ще з Вікторіанських часів лексичний запас англійської мови активно поповнювався евфемізмами. Так, наприклад, одне з традиційних найменувань жінки легкої поведінки *courtesan* існує в англійській ще з XVI століття. Французька мова активно використовувалась як джерело субститутивних номінацій для любовної сфери. Практично всі найменування любовного зв'язку поза шлюбом в англійській мові були запозиченнями з французької у період з XVI по XX століття. Серед них можна назвати *amour*, *liaison*, *beau* (залицяльник), *dalliance* (флірт). У XVIII столітті з'явилися найменування, які були покликані приховати недоліки людського тіла, такі, як: *embonpoint* — повнота, *petite* — жінка дуже низького зросту (карлик), *au naturel* для евфемістичного приховування оголеного стану людини.

Одне з найвідоміших запозичень з французької мови, яке нині побутує у всіх європейських мовах та втратило свою першопочатково більш сильну евфемістичну цінність, — це евфемізм на позначення туалетної кімнати. В англійську мову слово *toilet* увійшло у XVI столітті в значенні матерії для покриття туалетного столику. Уважається, що тільки в XIX столітті в американській англійській слово *toilet* уперше включило в себе засоби особистої гігієни для вмивання та сам туалет у сучасному розумінні.

Повертаючись до ролі англійської мови у поповненні європейських мов евфемізмами, варто відзначити, що особливо сильний вплив англійських евфемістичних конструкцій проявився у XX столітті [1, с. 9]. Велику кількість англіцизмів на позначення наркотику ЛСД знаходимо в німецькій мові: *Paper*, *Trips*, *Ace*, *(Blue) Dots*, *Microdots*, *the Chief*, *miniTablets*, *Morning Glory*, *Gost*, *Hawk*, *blue Heaven*, *Pink Dots*, *blue Jeans*, *Purple Hare*. У французькій мові використовується дієслово *se fixer*, іменник *fix* — введений наркотик. В італійській мові активно використовується у середовищі наркоманів слово *fixarsi*.

Зміни в мові залежать від потреби суспільства та самих трансформацій у ньому. Мова змінюється увесь час, нові лексичні одиниці постійно з'являються, у той час як старі слова виходять з активного вжитку чи зовсім зникають з мови. Це ж саме стосується й евфемізмів: цей феномен також зазнає так званого мовно-лінгвістичного метаболізму. Так, наприклад, фраза “she is pregnant”, яка нині являється звичайною і вживається прямо, раніше несла відтінок табу і отримала чимало евфемістичних синонімічних відповідників у різні епохи [29]. У 1856 році про цікавий стан жінки висловилися б “she has canceled all her social engagements”, що є своєрідним описовим відповідником оригінального повідомлення, а прихована конотація стає зрозумілою з контексту. Іншими способами вираження цього повідомлення є “she is in an interesting condition/ in a delicate condition”, “she is in a family way” [New6]. Дане повідомлення також можна виразити ідіоматично за допомогою “she is knitting little booties”, що й робили у 1910 році. Після 60-х років евфемістичний розвиток даного синонімічного рядку сповільнився, оскільки ця подія з чогось приховуваного перетворилась в повідомлення радісної звістки, якою не гріх поділитися з оточуючими.

При співставленні евфемістичних рядів у деяких європейських мовах знаходимо «кальковані» ряди лексики, наприклад: англ. *collateral damage* — нім. *Kollateralschaden* — ісп. *daños colaterales* — італ. *danni colaterali*; англ. *natural son* — нім. *naturlicher Sohn* — ісп. *hijo natural* — фр. *filis naturel*.

Як правило, евфемізація існує майже в кожній країні світу незалежно від того, наскільки цивілізованою вона є. Евфемізм є розповсюдженим поняттям і для діалектів також. Важко стверджувати зі абсолютною впевненістю (оскільки такі дослідження не проводились, і проведення такого експерименту стало б випробуванням для лінгвістів та мовознавців), але майже всі культури мають певні поняття чи речі, обговорення яких прямо уникається, а це означає необхідність застосування обхідних засобів для висловлення ідеї чи думки, тобто евфемізацію мовлення. Таким чином, універсальність евфемізації є однією з головних особливостей даного феномену.

З лінгвістичної перспективи, дана характеристика робить евфемізми приналежними до розряду мовних універсалій. В цілому, мовна універсалія — спільні ознаки, які є притаманними всім чи багатьом мовам світу [2]. Відповідно до представленої вище думки, ми не можемо назвати евфемізми абсолютними мовними універсаліями (навіть незважаючи на причини їхнього виникнення та застосування), тому вважаємо за доцільне віднести їх до розряду статичних мовних універсалій, тобто тих, які характерні більшості мов.

Таким чином, евфемізми є настільки розповсюдженим лінгвістичним та мовним елементом, що їх можна розглядати не тільки у якості мовної реалії, але й також можна зробити умовивід-припущення, що вживання евфемізмів є запрограмованим механізмом у свідомості індивідуума, який знаходить шляхи для обговорення табуйованих чи неприйнятних тем у суспільстві на даному етапі історичного розвитку. Цей так званий «евфемістичний інстинкт» стає однією з заporук успішності комунікативного акту між представниками різних культур, незважаючи на часово-просторові рамки. З іншого боку, можна зробити висновок, що протягом століть евфемізми виконують роль мови-уникнення та ухилення від експресії. Пік їхнього вжитку припадає на ті періоди та сфери, коли індивід стикається з проблемою того, як висловити свою думку в різних контекстах про ті речі, які з тієї чи іншої причини не варто називати прямо (включають у себе не тільки такі звичайні теми, як професії, але й більш приватні речі, як частини тіла, особливості функціонування організму, стать, страх, пагубні звички, хвороби, смерть, релігійні та моральні норми, різні почуття та інстинктивні реакції, тощо).

1.2 Лінгвістичні підходи до визначення поняття «евфемізм»

З огляду на приналежність евфемізмів до мовних універсалій, не могло статися так, щоб у науковців не виникло зацікавленості в дослідженні даного мовного феномену. Однак, незважаючи на природність цього явища у мовній системі, на це явище у лінгвістичному середовищі існує чимало різних

поглядів, які подекуди є суперечливими між собою. Загалом, Дж. Ліч у своїх працях вважає евфемізм як «мовний еквівалент дезінфікуючих засобів» [39]. На думку Х. Роусона, евфемізми є потужними лінгвістичними інструментами, які «вбудовані так глибоко в нашої мові, що мало хто з нас, навіть ті, хто пишаються своєю прямолінійністю, проводять хоча б один день без їхнього вживання» [42]. З іншого боку, евфемізми можуть використовуватися як уособлення секретної мови, коли необхідно, щоб деяка інформація залишалась невідомою для потенційних підслухувачів чи просто небажаних реципієнтів повідомлення. Письменник-фантаст може використовувати евфемізми як характерну особливості мови свого персонажа, яка допоможе розкрити його характер та звички, тощо.

При визначенні поняття «евфемізм» частіше за все за основу беруться функціональні особливості даного феномену. Через те, що функціональність евфемізмів багатогранна, як і специфіка їхнього застосування, надзвичайно важко створити уніфіковану дефініцію цього мовного явища. Так, наприклад, «Кембриджський інтернаціональний словник англійської мови» розглядає евфемізм як заміну певної мовної одиниці на іншу, яка при цьому володіє більш відкритим значенням та потужнішим впливом на аудиторію та замінює неприємні смислу оригінального слова/вислову [55, с. 304]. Інший довідник, «Новий Оксфордський тезаурус англійської мови», розглядає даний лінгвістичний феномен у якості ввічливого субституту висловлювань з неприємною конотацією [59, с. 261]. У своїх працях В. Фромкін та Р. Родман визначають евфемізм як «слово чи фразу, яка замінює слово-табу та служить для уникнення неприємних чи гострих тем» [56]. У «Оксфордському компаньоні з англійської мови» евфемізм розглядається схожим чином: під евфемізмом мають на увазі слово чи фразу, яка використовується як ввічлива заміна іншої, яка у свою чергу вважається занадто вульгарною, образливою для релігійної чутливості, тощо [61]. Із цих визначень можна зробити наступний умовивід: однією з найбільш характерних ознак евфемізмів є так звана

«приховувальна» функція, яка допомагає висвітлювати неприємні чи неприйнятні аспекти життя суспільства у позитивному світлі.

Тема евфемізації мови та мовлення не оминула і дослідження вітчизняних лінгвістів, кожен з яких мав свій погляд на дане поняття. Так, наприклад, Л. П. Крисін трактує дану мовну одиницю як спосіб перифрастичного найменування предметів з функцією пом'якшення його значення в цілому чи певних його смислових особливостей [10, с. 31]. З цього випливає, що евфемізм — це один із способів вторинної номінації предметів та явищ.

Як б визначення евфемізму з попередніх не брати до уваги, кожне з них сприймається як позначення чогось м'якого та ввічливого. На цьому ж принципі базується і визначення поняття «евфемізм», запропоноване Дж. Вільямсом [50]. Згідно з ним евфемізм — це свого роду лінгвістичне піднесення чи поліпшення, яке спеціально спрямоване на пошук соціально-прийнятних слів для позначення понять, про які більшість людей не можуть говорити відверто, використовуючи прямі номінації.

Навіть поверхневий аналіз явища дає можливість зрозуміти, що потреба в евфемізмах є як соціальною, так і емоційною, оскільки дозволяє вільно обговорювати теми-табу (віросповідання, гендерні особливості, тощо) і виступає як механізм, який підтримує вигляд цивільності. Однак, ця надзвичайно глибока функціональність явища стає перепорою для чіткого визначення поняття. Немало важливою ознакою евфемізмів є також і те, що з часом вони переходять у розряд загально-вживаної лексики, тому постає питання, чи слід їх і надалі продовжувати вважати евфемізмами. При цьому для таких евфемістичних у минулому одиниць можуть утворюватися більш нові евфемістичні версії, що ускладнює дослідження понять та конкретних випадків у діяхронічній перспективі, оскільки важко прослідкувати ланцюжок синонімічно-евфемізаційних змін. Так, наприклад, Г. Пауль у своїх мовних дослідженнях виокремив евфемізми не тільки як один із способів поповнення лексичного запасу мови, але й також як один зі складників мовних семантичних змін [18, с. 207-215]. Важливого значення у поглядах Б. О. Ларіна набули

евфемізми з огляду на те, що вони є не тільки однією з проблем лексикології в історичній ретроспекції, але й також ключовим показником змінності мови. У своїх працях він використовує розряди для класифікації евфемізмів та виділяє загальноповивані літературні, класові та професійні, а також сімейно-побутові евфемізми [11, с. 103]. Ще один вітчизняний дослідник А. М. Кацев у своїй дисертації пропонує зробити акцент на дослідженні структури лексичного значення евфемізмів та робить зіставний аналіз даного феномену з іншими групами слів, функцією яких є непряме найменування [7, с. 9].

Попередні визначення розглядають евфемізми більшою мірою з лінгвістичної точки зору, хоча існують і інші аспекти цього феномену, які дозволяють більш глибокий та різносторонній аналіз. Наприклад, евфемізм можна розглядати як літературний троп.

З плином часу визначення евфемізмів стали помітно більш прагматичними та комунікативними [35], оскільки такий підхід забезпечує більше охоплення сфер застосування евфемізмів і в той же час детальніше охоплює соціальну природу явища та контекстуальну функцію процесу.

Подібні екстралінгвістичні визначення поняття враховують ситуації, коли евфемістичним виразам у висловленні думки надається перевага, та беруть за основу їхнє прагматичне значення. Так, наприклад, К. Гомез визначає евфемізацію як «процес когнітивного процесу концептуалізації забороненої реальності, котрий проявляється в дискурсі завдяки використанню лінгвістичних механізмів (зокрема лексична заміна, фонетичні зміни, морфологічна модифікація, новоутворення чи інверсія, синтагматичне групування чи комбінування, вербальна чи паралінгвістична модуляція та дескриптивний метод утворення), що дає можливість мовцю в певному контексті чи конкретній прагматичній ситуації послабити чи закріпити певну заборонену концепцію чи реальність» [34]. У даному визначенні, незважаючи на його прагматичну багатогранність, бракує відображення функціонального багатства евфемізмів, оскільки функція заміна табуованого на більш

прийнятне для реципієнта повідомлення є хоча й основоположною, однак зовсім не єдиною функцією евфемізмів.

Так, наприклад, ще однією особливістю евфемізмів, яку було б доцільно розглядати при дефінуванні поняття (хоча й з іншого боку, ця риса ускладнює уніфікацію визначення поняття «евфемізм»), є локальність. Не становить сумнівів, що у різних регіонах існують свої певні звичаї, культура, історія, які втілюють локалізацію лексем на рівні мови. Так, наприклад, *go to W.C.* у Баліольському коледжі евфемістично замінюється на *to visit Lady Periam*, оскільки туалети цього коледжу були побудовані на землі, яка була подарована коледжу леді Періам [37].

Загалом, у лінгвістиці побутує два загальні погляди на евфемію: вузький (іншими словами, субституційний) та широкий (прагматичний) [21, с. 7]. Прихильники першого підходу, такі як Д. Е. Розенталь [22, с. 59-64] та І. Р. Гальперін [3], тощо, дефінують евфемізм як субститут невігідного та незручного слова/виразу, який використовується як нейтралізатор грубого оригіналу. Однак не можна розглядати даний підхід як універсальний, оскільки, як уже було зазначено, не кожен випадок евфемізації дозволяє прослідкувати, яке саме слово чи вираз було оригіналом, евфемізованим у подальшому. При цьому слід пам'ятати, що не у всіх випадках евфемізм — це конкретна словесна конструкція; інколи словесним проявом евфемізму може слугувати дескриптивний опис оригінального вислову.

Яскраво це можна прослідкувати на прикладі *underachiever* і *underdog* [46]. Ці слова номінують об'єкт, який характеризується низькими досягненнями та рейтингами і має надзвичайно мало шансів на перемогу, оскільки не реалізує свій потенціал. У даному випадку можна з легкістю підібрати евфемізаційний субститут до цих слів, оскільки правильність підбору відповідника буде визначатись самою дефініцією.

Представники ж другого підходу, зокрема В. І. Заботкіна [5, с. 46], В. П. Москвін [13, с. 290], О. Й. Шейгал [26, с. 114] включають до складу евфемізмів не тільки загальнолітературні евфемізми, які є марковані в

тлумачних словниках чи зафіксовані в спеціальних довідниках, але й контекстуальні відповідники, чиє віднесення до розряду евфемізмів потребує детального аналізу конкретної ситуації вживання. Загалом, практичний підхід до визначення поняття «евфемізм» ми вважаємо більш доцільним та влучним, оскільки він дозволяє реалізувати дослідження більшого прошарку евфемістичних лексичних одиниць.

Отже, у сучасній лінгвістиці відсутній одностайний погляд на визначення поняття «евфемізм», оскільки багатогранність цього феномену в плані його функціонально-реалізаційних мотивацій стає перепорою для уніфікації знань про евфемію в цілому. При цьому слід пам'ятати, що евфемізми характеризуються не тільки своїми «маскувальними» властивостями, але й часово-просторовими особливостями, тобто певні одиниці будуть вважатися евфемістичними тільки для певного проміжку часу та для певного регіону. З огляду на вище викладений матеріал, у якості загального визначення евфемізмів доцільно вважати наступне: під евфемізмом ми розглядаємо мовну універсалію, яка використовується на позначення лексичних одиниць (одно- чи багатокомпонентних), які приходять у мову завдяки екстралінгвістичним причинам (релігійні, культурні чи соціальні норми) та виконують функцію приховування оригінального змісту повідомлення з усім його першопочатковим експресивним потенціалом (уникання табу, пом'якшення неприємного змісту повідомлення, використання евфемізмів як складників таємної мови, тощо), вдовольняючи при цьому інтереси та інтенції самого мовця. Хоча через свою преферентну заміну табуйованої лексики евфемізми стали тісно пов'язані з лексикою обмеженого вжитку (соціальні діалекти, вульгаризми, просторіччя, тощо), вони становлять окремий клас словникового запасу будь-якої мови.

1.3 Шляхи формування евфемізаційних конструкцій

Евфемізми у якості мовних універсалій є характерними для багатьох мов світу. Зважаючи на їхню довготривалу присутність у мовних системах, були

вироблені певні аксіомні шляхи їхнього утворення. Дослідженнями природи евфемізмів займалося чимало лінгвістів та мовознавців XIX і XX століть. В епоху постмодерну методу евфемістичного словотвору залишилися переважно тими самими, що і в попередні роки.

В цілому, техніки творення евфемістичного включають в себе як класичні способи словотвору, так і деякі специфічні способи. Ці шляхи творення евфемізації схожі у більшості мов (принаймні, це так для синтетичних та аналітичних мов, хоча й не всі способи будуть або ж присутніми, або однаково яскраво вживаними). Проаналізувавши дослідження Х. Роусона [42], Дж. Німан та К. Сільвер [40], Д. Джемет [36] та деяких інших дослідників, вважаємо за доцільне виділити наступні шляхи формування евфемізмів:

1) Скорочення.

- a. Абревіація слова чи фрази. Наприклад, *T.S. (transsexual)*, *KIA (killed in action)*, *B.S. (bullshit)*, *big C (cancer)*, *eff (fuck off)*, *WC (toilet)*.
- b. Апокопа (скорочення чи опущення останнього складу слова [51]), наприклад, *Vamp* замість *Vampire*.
- c. Зворотне словотворення. Наприклад, слово *burgle* походить від слова *burglar*, яке є евфемізмом для *rob*.
- d. Зменшувальна форма (іншими словами — демінутив, тобто спосіб формування нових слів/термінів за рахунок скорочення слова та додавання до нього суфікса з метою позначення пестливості чи малості [53]). Так, наприклад, слово *buttocks* евфемізоване як *heinie*, яке у свою чергу є демінутивом від *hindend*.
- e. Усічення (видалення деяких літер табуйованого слова у письмовій формі, замість яких використовуються зірочки чи дефіси): *f**k* замість *fuck*. Схожим методом є опущення, який включає в себе вилучення всіх літер табуйованого слова, окрім початкової. Таким чином, виходить *S**** замість *shit*.

2) Перифраз. Прикладом цього методу можуть слугувати наступні субститути: *physically different* замість *crippled*, *postconsumer secondary material* замість *garbage*, *less developed* замість *laid-off*, *differently abled* замість *disabled*, *Middle Eastern dancing* замість *belly dance*.

3) Реконструкція (модернізація).

а. Фонологічна заміна. Для цього методу характерна неправильна вимова табуйованого слова. Так, наприклад, слово *Christ* може вимовлятися як *crockery*, *crust* або ж *cripes*. Більше того, цей метод включає в себе і неправильне наголошення слів, що також може створити евфемізм у певній комунікативній ситуації. Типічним прикладом є вимова слова *laboratory*, яке вимовляється як ['læb(ə)rə,t(ə)rɪ], та слово на позначення туалету *lavatory* з транскрипцією ['lævət(ə)rɪ]. Для утворення нового евфемізму, люди просто змінюють наголос у слові *laboratory* на [lə'vɒrə,t(ə)rɪ], маючи при цьому на увазі дамську кімнату.

б. Контамінація. Наприклад, *gezunda* виходить з фрази *goes under the bed*, а *strewth* означає *God's wrath*.

в. Редуплікація. Цей метод уособлює повтор складу, літери чи слова з можливої модифікацією одного з повторів новоутвореного слова. Прикладами слугують наступні мовні одиниці: *tuzzy muzzy* замість *vagina*, *jeepers creepers* замість *Jesus Christ*, *rantum-scantum* замість *copulate*.

4) Семантична зміна.

а. Семантичний зсув, який характеризується заміною специфічного поняття на загальне. У цьому випадку замість *having sex* вживатимуть *going to bed*.

б. Метафоризація. У даному випадку використовується смислова подібність та асоціативне порівняння, яке допомагає утворити метафористичний евфемізм. Наприклад, замість слова *pimple*

використовується *blossom*, або ж *theater of operations* замість *battlefront*.

- c. Смысловий розвиток з генералізацією значення. При цьому методі оминаються специфічні риси, які б були вказівником на слово-оригінал. Так, наприклад, замість *cancer* використовується *growth*, а також *assets* замість *enemy targets*, *solid human waste* замість *feces*, *residents* замість *prisoners*, *manhood* замість *penis*, *relationship* замість *affair*, тощо.
- d. Абстракція. Наприклад, у сфері економіки під словом *thing* можуть розуміти *depression*, *slump* чи *recession*.
- e. Літота. Так, наприклад, використовують *to deselect* замість *to exclude*, *not bad* замість *fair*, *the underprivileged* замість *the poor*, чи *unwise* для *foolish*.
- f. Мейозис. Суть цього методу полягає у підборі відповідника, чийі ознаки применшенні у порівнянні з характеристиками слова-оригіналу, наприклад, можуть нівелюватися негативні конотації змісту, тощо. Так, замість *to exclude from the party* можна вжити *to stop the membership in the organization*, яке переміщає фокус з виконавця дії на особу, над якою ця дія виконувалась. Сюди ж відносять і вживання *plump* замість *fat*, *active defense* замість *attack*.

5) Запозичення.

- a. З інших мов. Переважно, походження таких субститутів — латина, грецька чи французька. Милозвучність цих мов дозволяє приховати неприємний смисл за маскою гарної оболонки. Так, замість *piss* вживатимуть *micturate*, *lingerie* замість *women's underwear*, *senior* замість *elderly*, *liaison/amour/affaire* замість *love*, *rebate* замість *bribe*, тощо.
- b. Внутрішньомовні. У даному випадку можуть використовуватися слова з інших прошарків лексичного запасу, наприклад,

професіоналізми, технічні терміни, жаргонізми, сленгові одиниці можуть виконувати роль евфемізмів.

Загалом, наведений розподіл є подекуди умовним, оскільки конкретна евфемістична одиниця може уособлювати кілька шляхів формування евфемізмів. Так, наприклад, такі евфемістичні фрази на позначення менструації як *that time of the month* і *calendar time* сформовані завдяки поєднанню генералізації та метафоризації. Цікавим прикладом евфемістичного утворення є *taters* на позначення *testicles*, яке сформовано за рахунок поєднання метафори з *potatoes*, аббревіатури та фонетичної заміни. Слово *beno* на позначення *there will be no fun (menstruation)* виникло завдяки поєднанню аббревіатури та контамінації. Завдяки контамінації та фонетичній заміні були утворені такі евфемізми, як: *Lawkamussy (Lord, have mercy)*, *Gadzooks (God's hooks)*, *bejabbers (by God)*, тощо.

Також історія знає періоди, коли або ж переважав один із вище зазначених методів формування евфемістичних конструкцій, або ж зазнавала евфемізації певна сфера життя суспільства. З огляду на представлені дані, якщо розглядати евфемізми з лексикографічної перспективи, можна поділити даний лексичний прошарок на дві категорії: по-перше, специфічні слова та словосполучення, які мають евфемістичне значення; по-друге, полісемантичні слова чи фрази, які набули додаткового евфемістичного значення.

Представлені шляхи формування евфемізмів переважають як і писемній, так і в усній формі мовлення. Однак окрім лексичних та фонетичних засобів утворення можна виділити також граматичні.

Як відомо, англійська мова сама по собі є мовою ввічливості. У ній є конструкції та механізми, які дозволяють висловити думку милозвучніше та коректніше. У цій аналітичній мові можна прослідкувати градацію ввічливості, наприклад, за допомогою використання певних форм модальних дієслів при постановці питання, тощо. Таким чином, формулювання "I wish I had a new dress" досягає мети ввічливості і дозволяє мовцю зберегти обличчя перед реципієнтами повідомлення, у той час як фразу "I want a new dress" можна

розглядати буквально. Звісно, наведений приклад не містить табуйованих тем і активно можна вживати обидва варіанти висловлювання, однак емотивний вплив від них буде абсолютно різний.

Ще одним прикладом граматичної евфемізації може вважатися вживання теперішнього тривалого часу замість імперативу, навіть якщо він іде в парі зі словами ввічливості типу please. “I’m hoping to go to the shop with you” звучить більш ввічливо ніж пряме прохання “go to the shop with me soon”.

Інші граматичні засоби творення евфемістичного ефекту включають застосування пасивного стану (“It is said that he is the meanest boy in the class”), що підкреслює об’єктивність зазначених реалій. Також для підсилення евфемістичного ефекту можуть використовувати розділове запитання.

Неявним способом творення евфемізмів є зміна інтонації. Наприклад, висхідна-спадна (“fall-rise”) інтонація [48, с. 64] чи низький тон даватимуть мовцю своєрідний звуковий сигнал більшого простору для дій та свободи висловлення. Якщо хтось використовує спадну інтонацію для “give me that book (∨)”, то це надасть враження командування, наказу, а реципієнт відчує, що до нього ставляться зневажливо, без поваги. Але якщо це ж саме речення промовити з іншою інтонацією, у висхідно-спадному тоні, тобто “give (∨) me that book (∧)”, то це зробить висловлювання схожим на запитання. Іншими словами, цю фразу можна буде зрозуміти як “Would you like to give me that book?” У той же час, темп мовлення є важливим: повільність мовлення разом з спадним тоном можуть заспокійливо вплинути на мовця, зробити його більш сприйнятливим для прийняття повідомлення і тим самим створити базу для евфемізації комунікативної ситуації.

Якщо розглядати шляхи утворення евфемізмів під призмою їхньої частотності, найбільше евфемістичних слів у писемному мовленні утворюється за допомогою семантично-лексичних засобів творення. Однак точні підрахунки провести неможливо, оскільки евфемізми утворюються щоденно, і має пройти певний період часу, аби зрозуміти, наскільки okazіональними чи постійними виявляться певні структури. Щодо усного мовлення, не завжди засоби

створення евфемістичного ефекту розглядаються як такі. Тим паче, більшість із цих засобів використовується несвідомо, тому хоч і вмотивоване, але несвідоме вживання евфемізмів стає однією з перепон їхнього дослідження, оскільки не всі евфемістичні конструкції, які є такими за своєю природою, розглядаються як дійсно евфемістичні.

Отже, незважаючи на свою смислову особливість, евфемізми є одним із прошарків словникового запасу мови, тому не дивно, що для формування нових чи оновлених евфемістичних одиниць використовуються звичайні засоби словотвору, притаманні для тої чи іншої мови. З огляду на сфери, які зазнають найбільшого евфемізаційного впливу, можна зробити висновок, що вибір евфемістичної стратегії залежить від інтенцій мовця та направленості комунікативної ситуації. Це ж саме стосується й писемного мовлення. Таким чином, форми лексичного евфемістичного словотвору є характерними для всіх рівнів мовлення, у той час як фонетичні засоби користуються попитом при усному висловленні думок.

РОЗДІЛ 2

ПРАГМАТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ЕВФЕМІЗАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В АНГЛОМОВНОМУ МЕДІЙНОМУ ДИСКУРСІ

2.1 Мас-медійний дискурс як джерело лінгвістичних досліджень

Сучасний етап розвитку суспільства можна охарактеризувати щоденною потребою в інформації, яка стає рушієм подальших модернізаційних процесів та сприяє формуванню людських уявлень про світ з точки зору як поглиблення уже існуючих даних, так і освоєння нової інформації і порівняння її із застарілою в порівнянні з отриманою. Ключовим аспектом тут є швидкість та оперативність пошуку даних, а також доступність інформаційних джерел, що допомагає громаді залишатися конкурентоспроможною та дієвою, тобто відповідати сучасним на даному етапі потребам розвитку.

У цих умовах з'єднувальною ланкою інформаційних потреб для загалу суспільства стає мас-медійний дискурс, виникнення якого обумовлене глобалізаційними та інтернаціоналізаційними тенденціями, розвитком комунікаційних технологій [4, с. 63]. Такий тип комунікації за допомогою медіа викликає стійкий інтерес з боку лінгвістів-дослідників, оскільки він розкриває увесь спектр модерних мовленнєвих коливань, які відображають також і процеси мовних змін.

Нова дослідницька парадигма розглядає мас-медійний дискурс як міждисциплінарну область дослідження, що включає аналіз мовних особливостей, а також культурних, соціальних, комунікативних, політично-правових, філософсько-просвітницьких та економічних проблем, які пов'язані з метою та завданнями функціонування цього дискурсу [12]. Однак класифікація даного дискурсу викликає чимало труднощів через наявність величезної кількості параметрів та критеріїв, за якими можна його розрізнити (канали передачі інформації, стилістично-жанрова специфіка обраного інформаційного потоку, часово-видові рамки реалізації, тональність спілкування, тощо).

Так, наприклад, О. В. Ширяєва виділяє наступні види мас-медійного дискурсу: 1) новинний (жанри: новина з коментарями експертів, новинна замітка), 2) інформаційно-аналітичний (жанри: редакційна та аналітична стаття, аналітичний огляд, аналітичне інтерв'ю, кореспонденція), 3) репортажний (жанр: репортаж), 4) есеїстичний (жанри: редакторська колонка, есе), 5) PR-дискурс (жанри: медіакит, прес-реліз), 6) рекламний (жанри: слоган, рекламне оголошення, рекламна стаття) [27]. У праці Є. А. Кожемякіна знаходимо схожий підхід, який за жанрово-функціональними характеристиками медійного простору розглядає новинний, рекламний, промоційний (PR), інформаційний, публіцистичний, аналітичний, репрезентуючий, ідентифікуючий та ідеологічний підвиди мас-медійного дискурсу [8].

На противагу попередньо представленим поглядам, у своїх дослідженнях учений А. М. Приходько як основний критерій аналізу дискурсу обрав його ситуативно-тональну специфіку, за якою виділяє такі типи дискурсу: авторитарний та егалітарний, демократичний та тоталітарний, конфліктний, кооперативний, карнавальний та офіційний, чоловічий та жіночий [20].

Як стає зрозумілим з вище зазначених класифікацій, у їхню основу беруться різні фактори, а подекуди одні й ті ж самі базові принципи розглядаються вченими із зовсім різних сторін, що сприяє багатогранному дослідженню поняття, однак викликає суперечки та розбіжності через надто широке його розуміння. Доцільним вважаємо зазначити, що недосконалість підходу до аналізу мас-медійного дискурсу пояснюється ще й різноплановою спрямованістю очікуваного кінцевого результату, чиї інтереси беруться до уваги — адресанта чи адресата повідомлення, розглядається сам процес формування дискурсу чи його вплив на реципієнта, тощо. Специфіка кожного виду накладає свій відбиток на структурні етапи формування тексту, засоби вираження інформації, а також на підбір лексичної складової.

Отже, мас-медійний дискурс як прояв інформаційної потреби суспільства слід розглядати як багатогранний комунікаційно-лінгвістичний феномен. Однак, як і кожна інша наукова абстракція, дискурс не підлягає однозначному

трактуванню з боку дослідників, що виливається у майже неможливе на даному етапі укладення його єдиної, повної, комплексної, а головне деталізованої по всіх параметрах класифікацію, що дає простір для подальшого вивчення цього поняття як у синхронічному, так і діяхронічному розрізі.

2.2 Напрямки евфемізації англомовного медійного дискурсу

Мова є основним інструментом людського спілкування. Через цю систему знаків людина може взаємодіяти з іншими індивідуумами та націями в цілому. Роль мови полягає не тільки в підтримці успішної комунікації між представниками різних культур, соціальних груп, тощо, але й допомагає людям у більш глобальному сенсі: виживати, взаємодіяти та переконувати один одного. У ХХІ столітті мас-медійний дискурс перетворився на величезний інформаційний ресурс, механізми якого дозволяють авторам думок впливати на аудиторію. Іншими словами, знання — це не тільки сила, але й можливість контролювати настрої народних мас.

З огляду на вище зазначене, мова медіа стає одним із найважливіших об'єктів лінгвістичного дослідження, оскільки вона не тільки відображає хвилі мовних змін буквально тут і зараз, але й дозволяє прослідкувати, як події та різні екстралінгвістичні чинники впливають на те, як люди формують свої думки.

За визначенням Ю. М., сучасна медіа мова — це «планетарний потік свідомості» [6, с. 15], який містить елементи різних функціональних стилів. Цей потік свідомості створюється традиційними медіа, які включають в себе газети, журнали, радіо та телебачення, а також і онлайн-версії цих видань, Інтернет-канали, тощо. Сюди ж модно віднести результати громадської журналістики, тобто різноманітні блоги та форуми.

Завдяки розвитку електронних ЗМІ медіа мова набула таких рис, як інтерактивність, здатність до креолізації [1] та гіпертекстуальність [33]. Будь-який медіа-текст може бути потенційно гіпертекстуальним, оскільки він має

здатність поширюватись за рахунок додавання до нього зовнішніх інформаційних посилань. Таким чином, онлайн медіа-текст можна вважати особливим підтипом текстів, тому що він дає змогу отримати різносторонню інформацію з різних джерел у вигляді однієї веб-сторінки.

Звісно, вигляд продуктів ЗМІ та їхнє поширення впливає на лінгвістичні характеристики тексту також. Оскільки медіа мова є своєрідним посередником між різними націями та культурами (будь-то публіковані видання, телебачення, радіо-мовлення чи мережа Інтернет), про повну гласність і відсутність цензури не може йти мови, оскільки медіа мова має на меті об'єднати якнайбільшу кількість людей, при цьому не образивши їх і створивши сприятливі умови для медіа-комунікації. Для задоволення потреб мовця медіа-повідомлення та знаходження його контакту з багатокomпонентною та різноплановою аудиторією медіа мова використовує евфемізми як один із основних засобів маніпуляційно-інформаційного контролю.

Однією з функцій евфемізмів є здатність приховувати певну інформацію чи експресивну забарвленість повідомлення, тому евфемізація володіє так званим механізмом асоціативності, за якого реципієнт повідомлення відволікається від небажаної конотації тексту на користь евфемістичного з більш позитивним та завуальованим значенням. Так, наприклад, слово «знешкодити» у значенні «вбити» буде більш сприйнятливим для мас, оскільки реалізує запобігання шкідливому впливу. Це ж саме стосується і вживання одиниці «антитерористична операція», оскільки вона відображає захист від терористів, а те, що це синонім до бойових дій, сприймається другорядно.

Через те, що мова медіа має стільки джерел реалізації, її евфемістична складова є надзвичайно різноплановою та включає в себе субститути на позначення хвороб і смерті, а також і замітники негативних економічних проявів, тощо.

Однією зі сфер евфемізації медіа є злочинність і пов'язані з нею аспекти життя людини. Бажання замаскувати протиправні та нечесні дії сприймається як аксіома та є уособленням інстинктивного самозахисту. У даному аспекті,

евфемізація також є проявом навіювання неправдивої інформації. Так, наприклад, слово *stealing* пом'якшується такими субститутами, як: *deprive*, *acquire*, *alienate*, *part* та *obtain*. Слово *souvenir* у даному контексті буде вважатися вкраденим предметом. Евфемістичним відповідником поняття «красти гроші у роботодавця» буде конструкція “to have one’s hand in the till” [57]. Слова *peculation*, *siphoning off* та *misappropriation* означають різні ступені та види крадіжки: (72) “Man cleared of **siphoning off** Dh6.2 million from Dubai firm” (Khaleej Times, 21.11.2019). Для номінації крадіїв, які спеціалізуються на «позичанні» автомобілів, використовуються слова *hot-wiring* і навіть *joyriding*, якщо вкрадений транспорт не перепродається, тощо, а використовується самим крадієм для поїздок: (67) “A man stole a fire truck and went on a **joyride** in Canada” (DailyVoice, 30.11.2019). Замість прямолінійного *to rape* у значенні «зґвалтувати» використовують евфемістичне *to assault*, особливо у медійному мовленні: (82) “Vile predator admits to repeatedly sexually **assaulting** a give” (MailOnline, 01.12.2019). У кримінальному лексиконі також є концепт особи, яка зраджує своїх колег за фахом і співпрацює з поліцією (*giving a voice*). Таких індивідуумів евфемістично називають *squeal*, *grasshopper*, *canary*, тощо: (62) “Carlos Isagani Zarate is asking members of the Philippine National Police (PNP) to **squeal** about the shenanigans of their ‘ninja cop’ counterparts” (Manila Bulletin, 07.10.2019). Поліцейський гелікоптер завуальовано називають *eye in the sky*, а військові поліцейські знані як *snowdrops*. Істинно американський вираз *field associate* тепер денотує поліцейського, який шпигує за свої товаришами по службі. З огляду на вище зазначені приклади стає зрозуміло, що сфера злочинності підлягає значним евфемізаційним впливам у сфері медіа-комунікацій, оскільки жорстокі, криваві, моторошні моменти життя суспільства хоч і мають бути опубліковані на загальний розгляд, проте не у найнеприємнішій формі (самі події викликають значне занепокоєння, надмірна експресивність повідомлення у даному випадку може негативно вплинути навіть на шляхи попередження злочинів і провокувати людей на зустрічну агресію, тощо).

Надзвичайно евфемізованими інформаційними сферами медіа є ті, які стосуються делікатних тем. Наприклад, це стосується обговорень гендеру, віку, хвороб та смерті. Хоча ці теми є природними та універсальними, часто їхнє словесне вираження може бути неприємним для самого автора повідомлення, тому він умисно використовує евфемістичні стратегії для нівелювання негативного впливу інформації повідомлення.

Смерть у більшості випадків асоціюється з горем та жалем, а висловлення співчуття родичам та друзям загиблого потребує особливої делікатності під час підбору слів. Так, наприклад, безліч синонімічних одиниць на позначення смерті: *pass away, meet his/her maker, asleep, join the majority, kick the oxygen habit, wearing a toe tag, departed, in a better place, pushing up the daisies, with the angels*, тощо: (76) “*Several well-known figures from the arts/ents world **passed away** this week*” (Irish Examiner, 29.11.2019). Як видно з прикладів, для евфемізації цього процесу використовується як релігійна основа теми (*resting in peace*), так і життєві реалії (*six feet under*):

(83) “*Where pets **rest at peace***” (Times of India, 24.11.2019);

(84) “*Zack Lavine and Bulls head coach Jim Boylen are **in a better place** now*” (Slam Online, 25.11.2019);

(64) “*My son will not just **wear a toe tag***” (Journal Sensitel, 21.04.2019).

З іншого боку, ЗМІ настільки часто висвітлюють смерть у різних її аспектах і проявах, що це може призвести до того, що люди втратять чутливість до таких трагічних новин. При цьому, смерть завжди сприймається як щось далеке; у відсотковому відношенні, переважна більшість людей не бере учать у бойових діях чи стикається зі смертю на власні очі. У результаті, смерть сприймається усе більш абстрактно у свідомості людей, а це впливає на вибір слів для опису цього явища. Коли індивідуум хоче про щось поговорити, він зазвичай візуалізує собі цю тему/об’єкт/феномен. Якщо ж смерть сприймається як щось абстрактне, то і переважна більшість слів на позначення смерті буде надаватися метафоричним евфемізаційним одиницям.

Незважаючи на своє прагматичне значення, евфемізми на позначення смерті не завжди вважається доцільним використовувати. Прикладом може слугувати промова Ф. Сомер на “TED Talks”, у якій вона розповіла про свій досвід кооперації з евфемізмами. Вона відмітила, що її життя стало ніби сповнене евфемізмами після того, як її син помер від лейкемії. Оточуючі висловлювали слова підтримки та співчуття, використовуючи різні евфемістичні конструкції, серед яких було словосполучення *to lose a child*. Однак, мовець висловила наступну думку з приводу цього підбору слів: “*His parents haven’t lost a child, they would never, could never be so careless*” [65].

Хоча для лікарів і лікарської справи в цілому вважається недоречним використання евфемістичних конструкцій, ця сфера є напрочуд перифрастичною, особливо це стосується комунікації непрофесіоналів у цій сфері між собою. Однією з причин евфемізації типу *abnormal growth, cluster of cells* чи *big C* на позначення *cancer* є інстинктивний страх того, що називання речей прямо може накликати біду: (66) “*But within their small bodies, these little faces carry massive amounts of courage that can surmount any obstacle — even the big C*” (Business Mirror, 15.11.2019). Люди з давніх-давен вірять у силу слова, тому евфемізм є уособленням обережного висловлення думок.

Евфемізаційних впливів зазнають не тільки конкретні назви хвороб: саме слово “disease” колись уважалось евфемізмом для слова “illness”. Для вираження будь-якого захворювання можуть використовувати словосполучення *health reasons* або *health issues*, що показують наявність проблеми без конкретизації випадку: (81) “*GOT7’s Jackson will also be sitting out of schedules due to health reasons*” (AllKPop, 01.12.2019). Генералізацією хворобливого стану також є словосполучення *uncomfortable physical condition* та *discomfort*: (73) “*I’ve never had more physical discomfort than I do these days*” (Pain News Network, 01.12.2019). Такі вирази набули популярності у сфері медіа, оскільки вони дозволяють охарактеризувати наявність проблеми зі здоров’ям та ніби дозволяють журналістам зняти з себе відповідальність у випадку того, якщо інформація виявиться некоректною. Шокуючою новиною виявиться те, що у

якоїсь телевізійної зірки виявили рак, однак без документального підтвердження ця інформація буде пустим звуком, тому евфемізація та описовий метод на позначення проблеми є хитрим ходом для привернення уваги та викликання зацікавленості серед читачів (звісно, ця функція йде пліч-о-пліч з основною метою вживання евфемізмів — збереження обличчя та підтримання моральності).

Деякі евфемізми вирізняються метафоричністю висловлення. Без точного знання їхнього значення буває доволі важко зрозуміти, про що йде мова насправді:

(69) “*Lonely, needy or **under the weather**, Californians are thankful for chicken soup*” (Chabad.org News, 28.11.2019) — використовується для опису хворобливого стану/поганого самопочуття;

(78) “*Sexually transmitted diseases (STD) have been named ‘**social diseases**’ euphemistically, referring to social factors as important determinants of risk and case distribution of the diseases involving human sexual activity*” (NCBI, 23.08.2019).

Замість використання прямого *heart failure* існує інтенція до дескриптивного опису проблеми, наприклад, *your heart is a bit weaker than it used to be, your heart is not pumping properly, your heart is not working efficiently*, що не показує усю напруженість проблеми та залишає простір для коригувань ситуації та надії: (75) “*It can affect how well the heart works and means that the **heart can’t pump properly or doesn’t work as well as normal***” (The Sun, 19.11.2019).

Сфера ментального здоров’я потребує подекуди навіть більшої делікатності, ніж у випадку з фізичним. Історично склалося, що довгий час психічні розлади та недуги були замовчувані і вважалися табу для дискусій та обговорень. Подібний поведінковий стереотип зберігся й до нині, хоча вже не в такій критичній формі. Іншими словами, у наш час модно піклуватися про себе різносторонньо, тому термінологічну одиниці типу депресія, біполярний розлад, тощо, не викликають різких перепадів настроїв серед мас. Якщо мова

йде про більш серйозні захворювання, людину, яка з ними стикнулася, прийнято евфемізовано називати *of unsound mental condition* та *mentally challenged*: (71) “*In a shocking incident, a **mentally challenged** 18-year-old girl was allegedly raped by a shopkeeper in the Majitha area here*” (The Tribune, 30.10.2019). Якщо проаналізувати поданий приклад більш детально, використання евфемізмів дозволяє журналістам розставити акценти та фокусувати увагу читача не на стані здоров’я дівчини, а самій події.

Якщо ж розглядати ситуацію під іншим ракурсом, то у медичній справі евфемізми слід розглядати і як найвищу форму лексичної дипломатії, оскільки вони є більш доступними і зрозумілими людям, ніж спеціальні терміни, використовувані на позначення специфічних станів і хвороб. Звісно, вживання евфемізмів визначається більшою мірою психологічними чинниками, але у сфері охорони здоров’я вони набувають соціальних і моральних характеристик також.

Ще однією темою, яка користується «евфемізаційним» попитом в мас-медіа, є секс. Однак мотиви евфемізації у наш час далекі від страху, у порівнянні з темами хвороб і смерті. У цьому випадку люди знаходять своєрідне задоволення, розгадуючи потаємний сенс пікантного під завісою алюзивно-евфемістичних слів. Подекуди, евфемізаційні конструкції на позначення інтимних видів фізичної діяльності є творчими або навіть кумедними: *make the beast with two backs, take a turn at bushy park, engage in three to one, make butter with one’s tail, shoot twixt wind and water, dance the Raphian Jig*, тощо [58, р. 13-29]. Хоча наведені приклади не є частотно-вживаними, вони можуть використовуватися в літературі чи медійному тексті для створення комедійного ефекту та атмосфери таємничості. Розповсюдженими прикладами евфемізмів на позначення близьких відносин є конструкції *have intimate relations with* та *sleeping together*:

(77) “*‘Sleeping together’ is a euphemism, an expectation, and for married couples a given*” (Washingtonian, 05.11.2019);

(80) “*One reader memorably proposed on Twitter that I have intimate relations with my own eyeball*” (Financial Post, 21.11.2019).

Інша сфера діяльності, яка насичена різноманітними евфемізмами, — військова. У цьому випадку субститути використовуються не для того, аби уникнути виникнення почуття образи чи емоційного дискомфорту у реципієнтів. Основою використання цього феномену в цій сфері є своєрідна гра з адресатами, метою якої є приховання важливої інформації або навіть брехні. Тут яскраво проявляється маніпулятивна функція евфемізмів. Наприклад, замість використання прямої номінації, в ЗМІ «ворогів» визначають як *soft skin targets, invaders, insurgents*: (63) “*To carry a particular weapon load, first the nature of the target needs to be known — is it a soft skin target?*” (The Citizen, 27.02.2019). На позначення загиблих цивільних під час воєнних дій використовують *collateral damages*: (70) “*... to build bomb shelters rather than invasive terror tunnels into Israel, thereby protecting their civilians from collateral damage*” (Gazette-Times, 01.12.2019). Також замість *concentration camps* використовують *pacification centers*, а бомбування перетворюються на *protective reaction*: (79) “*He has taken chances with popular support by ordering the invasions of Cambodia and Laos and ‘the protective reaction’ bombing strikes against...*” (Foreign Affairs, 04.12.2012). Легальне вбивство як прояв правосуддя (у деяких країнах світу) знане як *execution*, а сама дія метафорично оформлена як *silence someone* чи *terminate*: (68) “*Judge blocks the scheduled federal execution of four death row inmates*” (CNN Politics, 21.11.2019).

Звісно ЗМІ не можуть оминати стороною теми економіки та бізнесу. Загалом, ця тема не вважається табуованою, про неї звикли говорити доволі відкрито. Однак, якщо ситуація стосується негативних проявів економічного життя людей, використання евфемізмів пояснюється не стільки бажанням покращити ставлення людей до цих проблем, скільки наміром замовчувати важливі фінансові труднощі, аби потреба їхнього вирішення так і залишалася «на папері», без належної реалізації від уряду, наприклад. Фраза *to leverage purchase* сприймається реципієнтом повідомлення набагато ліпше, ніж *to go*

deeply in debt. Якщо бізнес ще не має клієнтів, то він переживає *start-up mode*, коли ж справи йдуть не дуже, то він *has negative growth, soft spots* та *experiences a shortfall*: (74) “Demand for short-term lets remains popular, as regions including the capital continue to **experience a shortfall** in the supply of affordable homes” (Property Notify, 15.11.2019).

Говорячи про евфемізацію медійного дискурсу, не можна не згадати про політкоректність [32, с. 62]. Як підказує походження слова «евфемізм», евфемістичний вираз — це той, який має гарне звучання і не обов’язково несе позитивні конотації. У наш час активних міжкультурних та міжрівневих комунікацій, коли надзвичайно важливо знайти порозуміння для підтримання миру та вирішення глобальних проблем, різниця між політкоректністю, евфемізацією та демагогією потрохи стирається, а слова починають виконувати подвійні-потрійні функції у мовленні. При цьому, може виникати плутанина між поняттями «медійна мова» та «політично коректна мова». Однак різниця між ними є суттєвою: медійна мова, на відміну від політично коректної, здатна провокувати і використовує більший арсенал експресивних слів, у той час як другий різновид мови ЗМІ є більш нейтральним, відстороненим, генералізованим та подекуди заплутаним [23, с. 5]. Що характерно, евфемізми активно вживаються як у медійній, так і в політично коректній мові. Слід зазначити, що медійна мова може бути політично коректною, однак зворотній зв’язок не так легко встановити.

Використання евфемізмів допомагає в медійному дискурсі допомагає знизити соціальну сприйнятливість до використання образливої лексики, а також перешкоджає рефлексивному застосуванню слів, які провокують закріплення негативних стереотипів у свідомості людей, та слугують покращенню позитивного мислетворення серед осіб різної статі, віку, національності, тощо.

Прикладами політично коректних термінів можуть слугувати наступні одиниці: *having learning difficulties* замість *retarded*, *visually challenged* замість *blind*, *overweight* замість *fat*, *differently abled* замість *crippled*. Функція цих

політично коректних термінів буде співпадати з евфемістичною функцією приховування негативної/неприємної конотації за завісою слів та спроба покращити враження від отриманого повідомлення (маніпулятивна функція). Важливо відмітити, що ці одиниці слугують для захисту тих образів/осіб з цими властивостями.

Тепер розглянемо наступні евфемістичні одиниці: *temporarily metabolically abled* замість *alive*, *motivationally deficient* замість *lazy*, *gravitationally challenged* замість *fat*, *economically marginalized* замість *poor*, *follicularly challenged* замість *bald*. Ці перифрастичні одиниці також застосовуються для приховування оригінального змісту повідомлення у всій його експресивній яскравості, однак функціональною особливістю даних евфемістичних конструкцій є їхня сатирично-іронічна вмотивованість, яка покликана висміяти та знецінити політкоректність.

Отже, евфемізація у наш час є невід'ємною частиною існування медійного простору, оскільки допомагає різноплановим тематикам мирно співіснувати на просторах Інтернет-видань та класичних варіантів ЗМІ. Виходячи з вище зазначених прикладів, медійна мова може евфемізувати буквально будь-яку сферу життя людини, якщо на це буде потреба чи необхідність. Загалом, евфемізації підпадають сфери релігії, освіти, культурні та моральні інтереси та цінності, а також проблеми зовнішньої та внутрішньої політики, економіки, тощо. Не дарма існує ціла наука копірайтингу зі своїми законами та канонами, яка вчить як писати так, аби вплинути на людей тим чи іншим чином. Слово — головний інструмент журналіста, а медійна сфера є прекрасною платформою для розвитку евфемізмів та культури подвійних та потрійних смислів. Основною функцією перифрастичної лексики в медійному дискурсі є функція навіювання та маніпулятивна функція, тому що такі одиниці дозволяють формувати погляди та навіть світоглядні устрої різних осіб. Роль активного вживання евфемізаційних стратегій та конструкцій полягає у тому, що вони допомагають досягти успішного комунікативного акту між автором та реципієнтом повідомлення. З іншого боку, надмірне вживання перифрастичних

одиниць може призвести до зворотного ефекту і нівелювати попередні досягнення текстової/відео комунікації, оскільки занадто генералізована мова може як викликати недовіру серед аудиторії адресатів, змусити її перевіряти достовірність наданої інформації, так і знецінити представлені дані в очах реципієнтів, а все це суперечить самій основі існування та функціонування медійного дискурсу.

РОЗДІЛ 3

ПЕРЕКЛАДАЦЬКО-ПЕДАГОГІЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ ЕВФЕМІЗМІВ

3.1 Техніки перекладу евфемістичних одиниць (на матеріалі англійської та української мов)

Коли відбувається міжкультурне спілкування, комунікація може відбуватися за наступними сценаріями: учасники спілкування володіють однією з рідних мов опонентів або ж використовують мову-медіатор для знаходження взаєморозуміння та консенсусу. У другому випадку, третя сторона, тобто перекладач, який розуміється на культурах обох сторін комунікації, має змогу зменшити шанси виникнення непорозумінь між учасниками міжкультурного діалогу.

Кожне слово, окрім загального значення, яке фіксується словниками, може передавати додаткові смисли. Це стосується полісемантичних та сленгових лексем, а також евфемістичних конструкцій, чия зовнішня форма часто не відповідає внутрішньому змісту. Конотації слів різняться в різних культурах [25, с. 3], тому завданням перекладача є максимально можлива адаптація тексту та підбір адекватних еквівалентів для передачі смислу повідомлення. Загалом, перекладач не повинен просто трансформувати знакову систему тексту оригіналу в системні рамки мови тексту перекладу (тобто перекласти буквально), а також зобов'язаний звернути увагу на культурні чинники, які впливають на природність та правильність перекладу повідомлення.

Для перекладу евфемістичних конструкцій перекладачі зазвичай вдаються до однієї з зазначених методик:

- 1) Пряма передача таких структур з мови оригіналу мовою перекладу.
- 2) Непряме вираження цих структур за допомогою підбору еквівалентних евфемістичних конструкцій.

- 3) Нівелювання евфемістичності висловлювання та передача смислу прямими відповідниками з підвищеною експресивною забарвленістю.
- 4) Опущення евфемістичних одиниць у процесі перекладу.

З огляду на мету тексту та інтенції автора повідомлення перекладач має вирішити який з перекладацьких методів для передачі евфемістичного використовувати для досягнення такого ж комунікативного ефекту, як і в випадку з текстом оригіналу. При цьому перекладач може комбінувати ці методики в залежності від контексту повідомлення.

Буквальна або формальна еквівалентність як стратегія перекладу може бути застосована до втілення евфемізмів мовою перекладу, однак вона буде дієвою якщо формулювання евфемізмів співпадає або схоже у парі мов. Так, наприклад, доволі адекватно буде перекласти “went to Heaven” як «пішов/відправився на небеса» або ж “is in a better place” як «у кращому місці», оскільки як англійська, так і українська культура використовує схожий метафористичний образ для передачі смерті. Однак прямий переклад не можна застосувати до одиниці “mutilated”, яка означає «покалічений» у загальному сенсі та «кастрований» в евфемістичному. Це ж саме стосується слова “salvage”, яке означає «порятунок власності (на морі чи від вогню)», але евфемістично використовується на позначення крадіжки. Словосполучення “youth-oriented merchandise” поза межами контексту можна перекласти прямо як «продукція, орієнтована на молодь», але, якщо у відповідному контексті, воно набуває значення «атрибутів для прийому наркотиків» (наприклад, ложка для кокаїну чи трубка для куріння коноплі) і стає евфемістичним по своїй природі.

Розглянемо приклад перекладу евфемістичних смислів у творі В. Шекспіра «Приборкання норовливої» (“The Taming of the Shrew”). У поданому фрагменті присутній елемент “to dance bare-foot”, який буквально перекладається «танцювати босоніж», однак є застарілим позначенням ситуації, коли старша сестра залишається незаміжня на момент весілля своєї молодшої

сестри має танцювати босоніж через забобон і страх залишитися без чоловіка [38, с. 186]:

You bear me, Father, but you never hear me.
 She is your treasure, she must have a husband;
 I must dance barefoot on her wedding day
 And for your love to her lead apes in hell [45].

В українському варіанті перекладу Ю. Я. Лісняк вирішує зберегти метафористичність евфемізаційного вислову, при цьому його внутрішній, тобто культурний, смисл залишається зрозумілим для адресата, тому читачі можуть у повній мірі зрозуміти почуття Катеріни (для більш детального розуміння можна було додати перекладацьку нотатку з описом забобону):

То вже й цього мені не вільно? Бачу,
 Вона ваш скарб, їй мужа треба дати,
 Я ж муситиму танцювати боса
 У неї на весіллі — і померти
 В старих дівках. Не говоріть до мене [19].

Стратегія підбору динамічного чи функціонального відповідника дозволяє відтворити комунікативні аспекти евфемізму, вжитого в оригіналі, та проявити той самий ефект для реципієнтів повідомлення. Цей метод слід застосовувати тоді, коли для тексту перекладу важливо зберегти такий же вплив евфемістичної одиниці; він спонукає перекладача розкрити металінгвістичні риси евфемістичних конструкцій.

У творі «Отелло» В. Шекспіра використовується евфемізм на позначення статевого акту “making the beast with two backs” [44]. У тексті перекладу, виконаного І. І. Стешенко, метафористичність висловлення збережена завдяки використанню дослівної інтерпретації фрази, однак у даному випадку вважаємо за доцільне знайти еквівалентний відповідник чи створити його дескриптивно для повного розуміння специфіки описуваної ситуації:

Синьйоре, я — той, хто прийшов сказати вам, що

Цієї хвилини дочка ваша і мавр являють собою тварину з двома спинами [16].

З цього прикладу випливає, що евфемізм деколи краще перекласти конотативно, тобто зберігаючи внутрішню, а не зовнішню форму презентації. Таким чином, перекладач може використовувати конотативну еквівалентність для декодування евфемізаційного вислову, який був використаний у тексті оригіналу, що в свою чергу дозволить зберегти функціональну направленість тексту. При цьому перекладач може підібрати метафористичний відповідник або будь-який інший (в залежності від того, яким чином був сформований евфемізм в оригінальному повідомленні) для компенсаційного ефекту та додавання схожого стилістичного настрою в текст перекладу. Прикладом подібної трансформації може слугувати передача фрази “temporary negative cash flow”, яка використовується на позначення поганого фінансового положення, у формі «фінанси співають романси», «вітер свистить у кишнях», «сидіти без копійки», тощо.

Стратегія упуцнення використовується перекладачем тоді, коли вище зазначені трансформації будуть невдалими і негативно вплинуть на стилістику тексту. Ще одним можливим варіантом застосування даної техніки є самостійний відбір перекладачем більш важливих евфемізмів у реченні, якщо автор надмірно їх вживає. Тут необхідно бути обачними, оскільки надмірне вживання евфемізмів може бути для створення комічного ефекту, тому слід звертати увагу не тільки на контекст та екстралінгвістичні риси тексту, але й на саму аудиторію, для якої створюється переклад тексту, і з огляду на це підбирати релевантний та доцільний варіант реалізації евфемізаційних конструкцій у перекладі.

Незалежно від того, яку стратегію для передачі евфемізмів буде обрано перекладачем, зрозуміло, що для досягнення адекватності тексту перекладу перекладачеві необхідно провести ретельну підготовчу роботу, досліджуючи культурні та моральні особливості того чи іншого народу, особливості їхнього способу життя, етнографічні реалії в діяхронічній та синхронічній перспективі.

Як і інші мовні феномени, евфемізми є однією з перекладацьких труднощів, особливо якщо мова йде про переклад ресурсів медійного дискурсу, який може надавати як чисто візуальні, так і аудіо- та аудіо-візуальні тексти для обробки. У таких випадках, окрім навичок, необхідних для роботи з текстами, перекладач має бути технічно підкованим і розумітися на нормах оформлення субтитрів, потреб дублювання, тощо.

У випадку з перекладом аудіо-візуальних матеріалів, для забезпечення максимального імпорту закладених в тексті оригіналу комунікативних інтенцій перекладач використовує різні канали інформації, які можуть як полегшити, так і ускладнити роботу над інтерпретацією повідомлення. Так, наприклад, візуальні ефекти можуть допомогти перекладачеві суть евфемістичних конструкцій тексту, а фонові голоси можуть завадити йому отримати повний спектр інформації з аудіо-візуального матеріалу для перекладу.

Не важливо, у якій формі текст, який необхідно перевести в іншу знакову систему, для отримання адекватного кінцевого варіанту тексту перекладу медіатор повинен звертати увагу на невербальні канали інформування повідомлення.

При цьому важливо також зауважити, що перекладач має розрізняти навмисну та ненавмисну евфемізацію тексту. У випадку з навмисною евфемізацією, її використання спрямоване на досягнення певної авторської інтенції, певного прагматичного ефекту. Звісно, багато чого залежить від розуміння тексту перекладачем, його методам інтерпретації та його розуміння потреб та інтересів аудиторії реципієнтів.

Отже, перекладачі як медіатори між культурами, які володіють мовами оригіналу та перекладу, мають фокусувати свою увагу не тільки на внутрішніх характеристиках тексту, але й екстралінгвістичних культурних чинниках, які впливають на підбір лексики та інших засобів вираження думки (наприклад, граматичні конструкції, тощо). Їхнім завданням є усвідомлювати культурні відмінності та грамотно їх передавати. За допомогою таких знань перекладач визначає рівень імпліцитності та експліцитності суперечливих висловлювань та

підбирає належні методи їхньої передачі. Також ж фонові знання екстралінгвістичного рівня необхідні для правильної інтерпретації сенсу повідомлення, особливо коли мова йде про передачу двозначних одиниць. Таким чином, міжкультурна комунікативна компетенція є обов'язковою для кожного сучасного перекладача, оскільки дозволяє йому інтерпретувати багаторівневі різнопланові тексти, підтримуючи між представниками різних культур високий рівень взаємоповаги, взаєморозуміння та прихильності до відмінностей між їхніми концептосферами.

3.2 Евфемізм як складова теоретичних та практичних занять з іноземної мови

При вивченні іноземної мови вивчення культури та традицій цього народу розуміється як важливий етап розуміння специфіки мови. Для того, аби вміти вільно говорити іноземною мовою, слід навчитися нею думати. Аби досягти такого рівня володіння мовою, необхідно не просто заучувати кліше та граматичні правила, а розуміти, якими образами інша культура мислить. Таким чином, звучання вашої думки іноземної мови буде природнім.

Попередні результати роботи дають можливість зробити висновок, що знання сфер евфемізації та її проявів допомагає ліпше знатися на мовних тенденціях та хвилях розвитку мови, дізнатися, які теми є табу для іншої культури, а які навпаки прийнято обговорювати відкрито.

Даний аспект вивчення мови слід брати до уваги і під час розробки викладацьких матеріалів як на заняттях іноземної мови, так і на заняттях з практики перекладу.

З огляду на прагматичні особливості евфемізмів, ці одиниці можна використовувати прямо і непрямо. Якщо більш детально розглядати непрямі техніки використання евфемізмів на заняттях, то їхньою метою буде встановлення контакту зі студентами та підтримка дружніх відносин. Використання деяких технік евфемізаційного мовлення дозволить викладачеві

залишатися на одному боці зі студентами, не перетворюючись на їхніх ворогів навіть під час конфліктів.

По-перше, викладач може ставити запитання своїм студентам, використовуючи граматичні особливості формування евфемізмів для підвищення рівня їхньої вмотивованості, а також для підтримання дружельної атмосфери взаємоповаги на заняттях. Така постановка запитань може провокувати студентів активніше відповідати на запитання викладача, що покращить успішність студентів. Також цей підхід є універсальним і дозволить знайти спільну мову з різними студентами, особливо якщо вони походять з різних країн чи культур [17].

По-друге, використання евфемістичних конструкцій може стати однією з рис ввічливого виправлення помилок студентів [24]. З одного боку, це доволі делікатна тема: студенти, особливо на молодших курсах, порівнюють власні здібності одне з одним, тому крайне важливо зберегти баланс — вказати на помилку студентів та попередити виникнення конфліктів через успішність чи неуспішність студентів. З іншого боку, коли студент знає, що і де зробив неправильно чи не досить старанно/гарно, він має всі карти на руках для виправлення допущених помилок і буде уникати їх у майбутньому. У будь-якому випадку, студент має право на адекватне оцінювання своєї роботи, а цей процес завжди супроводжується коригуванням помилок чи неточностей, якщо вони наявні.

По-третє, коментування процесу виконання завдань з використанням певних евфемістичних зворотів дозволить проявляти однакове ставлення до студентів та впливати на почуття студентів обережно, без жодних образ, які можуть негативно вплинути не тільки на взаємовідносини між студентом та викладачем, але й на атмосферу в колективі в цілому.

Цікавим методом покращення компетенцій студентів може бути використання вправ на переклад/аналіз/інтерпретацію евфемістичних одиниць (у контексті чи окремо) на заняттях з іноземної мови та заняттях з практики перекладу. Такі специфічні завдання дозволять перевірити навички та вміння

студентів у неординарній ситуації, а також надасть студентам поглянути на процес перекладу під іншим кутом. Оскільки процес перекладу евфемістичних одиниць вимагає не тільки зосередженості, але й попередньої підготовки та дослідження як мовних, так і культурних особливостей, включає в себе роботу зі словниками, то це дозволить одночасно розвивати кілька компетенцій студентів та «прокачати» їхню здатність обробляти великі об'єми інформації, що є немало важливою рисою для сучасної людини.

На думку Т. К. Комарницької, фахівець з іноземних мов має отримати наступні такі види компетенцій, як особистісна (її роль у розумінні власної значущості, своїх плюсів та мінусів, а також розуміння своїх якостей у якості наставника), соціальна (суть даної компетенції у представленні інтересів свого фаху на освітній арені міського, обласного та загальнодержавного рівнів), спеціальна (включає в себе мовну та філологічну компетенції), дидактично-методична (роль даної компетенції полягає у володінні навичок ведення успішного діалогу та розумінні принципів дидактики ХХІ століття з огляду на нову освітню доктрину в Україні та особливостей систем освіти у світі) [9, с. 162].

Найбільш продуктивним методом уведення евфемізмів у навчальний процес є завдання для роботи з текстом. Вони можуть бути як автентичними, так і спеціально-розробленими. Вибір складності залежить від компетентності та досвідченості студентів. Слід зауважити, що при роботі з автентичними текстами рівень складнощів інших рівнів (наприклад, заплутаність граматичних конструкцій, тощо) має бути мінімізованим, оскільки основний фокус має бути зосереджений на знаходженні та тлумаченні евфемізаційних одиниць. Після проходження стартового етапу освоєння даного виду лексики можливо комбінувати завдання і підвищувати рівень їхньої складності. Також слід розглядати різні за тематикою тексти різних дискурсів, оскільки вони дозволять розкрити прагматичні особливості вживання евфемізмів.

Одним із можливих завдань для студентів може бути не тільки розпізнавання евфемістичних одиниць у тексті, але й знаходження тих слів та

виразів, які вони перефразували (табл. 3.1). При цьому можна додатково запропонувати студентам розділити евфемізми на категорії з огляду на їхній вид утворення та сферу вживання. У даному випадку, можна або попередньо ознайомити студентів з теоретичним матеріалом, або дозволити їм самостійно розібратися зі специфікою питання, а потім обговорити отримані результати.

Таблиця 3.1

Вправа на знаходження евфемізаційних конструкцій та їхніх відповідників (з відповідями)

1.	The <u>inmates</u> (prisoners) were <u>detained</u> (imprisoned) within the <u>concentration</u> (extermination) camp.
2.	To <u>increase fiscal positioning</u> (profits), the <u>treasury</u> (government) will make <u>rate adjustments</u> (increase taxes).
3.	The <u>runoff</u> (liquid waste) from <u>processing plants</u> (chemical factories) was deemed as marginally <u>harmful</u> (toxic).
4.	We've completed a <u>pre-dawn vertical insertion</u> (invasion) to <u>eliminate insurgents</u> (kill revolutionaries or rebels).
5.	The soldiers are <u>no longer with us</u> (dead). The <u>deployment</u> (battle) has <u>come to an end</u> (lost).
6.	These documents are <u>classified</u> (secret) as it includes <u>human intelligence</u> (information from interrogated prisoners and spies, for instance, it depends on the context).
7.	The transfer of <u>psychologically challenged</u> (emotionally disturbed) <u>inmates</u> (prisoners) is necessary to improve <u>institutional</u> (jail) <u>funding deficiencies</u> (lack of money).
8.	Is there a nearby <u>restroom</u> (toilet)?
9.	Most <u>penitentiary attendants</u> (armed guards) operated the <u>correctional institution</u> (jail) with <u>inhumanness</u> (brutality).
10.	Katherine, a <u>domestic engineer</u> (housewife), had her work <u>quietly received</u> (ignored).

Іншим прикладом підбору завдання на перевірку розуміння евфемізації для студентів може бути реорганізація речення/фрагменту/тексту з метою нівелювання наявності в ній евфемістичних одиниць (табл. 3.2). Це завдання також допоможе збільшити синонімічну базу студентів, що особливо важливо при вивченні іноземної мови [28, с. 10].

Таблиця 3.2

Вправа на реорганізацію речень з евфемістичними одиницями (з можливими варіантами відповідей)

1.	The livestock was transferred to processing facilities for human consumption (the animals were taken to the slaughterhouse to be killed for their flesh).
2.	Elimination of undesirable genes improves human intelligence and prosperity (getting rid of people who are born with defective genetics will increase the amount of smart people in the world and those smart people will earn more money).
3.	Ingestion of the pharmaceutical product presented an adverse patient care outcome (taking the drug caused the patient to die).
4.	The military intervention resulted in unforeseen collateral damage (unfortunately, the invasion of the country killed a lot of unarmed people).

Для перевірки оволодіння студентами специфіки використання евфемістичних зворотів, також можна проводити усні опитування, мозкові штурми, обговорення, дискусії, тощо. Вони допоможуть студентам подолати комунікативний бар'єр і зроблять їхнє використання евфемізмів більш природнім та звичним. Можна влаштовувати вправи-навпаки для тренування навичок аудіювання та синхронного чи послідовного перекладу, коли особа або говорить евфемізовано, або прямо. Після цього слід порівняти отримані результати та підбити підсумки заняття.

Отже, без сумніву, студентам філологічного профілю необхідно займатися роботою над вдосконаленням свого оперування нетрадиційної, двозначної та багатозначної лексики з мультипрагматичними властивостями. Важливо розвивати фахові компетенції студентів, дотримуючись при цьому

викладацьких норм і канонів. Для підтримання належного рівня зацікавленості серед студентів слід проводити як традиційні, так і нетрадиційні форми робіт, а також комбінувати вправи і проводити міждисциплінарні заняття для закріплення міжрівневих зв'язків між усіма компонентами та дисциплінами спеціальності. Таким чином, студенти будуть покращувати свої вміння будувати логічні зв'язки, мислити нестандартно, обробляти великі об'єми інформації та працювати з різними її джерелами, а також уміння аналізувати, критично ставитися до запропонованих вправ і завдань, тощо. «Евфемістична» компетенція дасть студентам можливість глибше зрозуміти та пізнати методи функціонування як іноземної, так і рідної мови, при цьому проводячи порівняльний аналіз, знаходячи аломорфні та ізоморфні характеристики, тощо.

ВИСНОВКИ

Результати дослідження у нашій курсовій роботі дають можливість зробити наступний загальний висновок: евфемізми як мовна універсалія є невід'ємною частиною системи англійської мови, а їхні особливості проявляються в мас-медійному дискурсі, тобто даний лінгвістичний феномен є яскравим прикладом двосторонньої взаємодії процесів розвитку суспільства та їхніх світоглядних принципів. Однак, як і кожна інша мовна одиниця, з плином часу та змінами життєвих, моральних та соціальних орієнтирів громади вживання та формування евфемізаційних конструкцій теж модернізувалося.

У першому розділі дипломної роботи були розглянуті теоретичні засади розгляду поняття «евфемії» у лінгвістиці та мовознавстві на матеріалах досліджень вітчизняних та зарубіжних учених, визначені «білі плями» запропонованих дефініцій поняття «евфемізм», проаналізовані класифікаційні тенденції щодо розподілу евфемізмів. Проведений зіставний аналіз досліджень дозволив сформулювати загальне уніфіковане визначення поняття «евфемізм». У роботі були встановлені основні шляхи формування евфемізмів, які також становлять труднощі для розрізнення даного мовного феномену від інших шарів лексичного запасу.

У другому розділі роботи були досліджені прагматико-стилістичні особливості використання евфемізмів англомовного медійного дискурсу, наведені пояснення причин активної евфемізації медійного дискурсу. Також було теоретизовано саме поняття «медійний дискурс» та запропоновано розглядати евфемізм як один із ключових елементів медійної мови. Результати дослідження дозволили встановити зв'язок евфемістичних конструкцій з політкоректними лексичними одиницями та провести співставний аналіз цих слів для виявлення різниці між розглянутими поняттями.

У третьому розділі дипломної роботи ми навели способи практичної реалізації отриманих результатів першого та другого розділів, спрямовуючи фокус нашої уваги на потреби викладання іноземної мови для студентів

фахових та нефахових спеціальностей. Також були розглянуті релевантні методи передачі евфемізаційних одиниць при перекладі з англійської мови українською, які дозволяють зберегти прагматичні цілі тексту оригіналу та авторське бачення проблем та тематики, описаних у першоджерелі. При цьому були проаналізовані конкретні варіанти перекладу евфемістичних одиниць з урахуванням їхньої відповідності перекладацьким та мовно-стилістичним нормам, рівня їхньої еквівалентності та адекватності загалом.

Серед характерних ознак цих одиниць ми виділяємо наступне: їхнє практичне використання зумовлене екстралінгвістичними факторами через історичну, релігійну, соціальну, культурну чи моральну заборону/недоречність використання прямої номінації на позначення деяких невід'ємних аспектів життя людини та соціуму зокрема. Дані евфемістичні елементи як мовна універсалія дозволяють знайти зв'язок між різними культурами у діяхронічному розрізі: люди висловлюються перифрастично через психологічно-інстинктивні інтенції (збереження ввічливого образу «Я» у суспільстві, небажання обговорювати теми страху, гніву та інших основних негативно-забарвлених емоцій), а це в свою чергу призводить не тільки до емоційної близькості між представниками різних народів, але й до ідентичності мовних картин та концептосфер (що впливає на механізми утворення лексики в цілому).

Уживання евфемізмів спричинене метою уникання акцентування уваги на негативних сторонах інформації, прагненні змінити комунікативну ситуацію на вигідну для адресанта, маніпулювати та формувати реакцію реципієнтів на повідомлення.

У сфері англійськомовних ЗМІ роль евфемізмів полягає в попередженні та подоланні проявів расизму чи будь-яких інших дискримінаційних процесів, тобто загалом можна виділити наступні групи евфемізмів: евфемізми на позначення хвороб та смерті, надприродних сил чи релігійних понять, частин людського тіла та різних процесів життєдіяльності, включно зі стосунками між

чоловіками та жінками, субститути для економічної, військової, політичної сфери.

Евфемізація як засіб дотримання соціально-моральних норм та слідування модернізаційно-глобалізаційним процесам за умови надмірного використання нівелює мету функціонування дискурсу, створює недовіру в адресата до отриманої інформації, що не слугує втіленню прагматичних цілей адресанта, а також через створення психологічного комфорту між учасниками комунікативного акту частина повідомлення може бути прихованою під прошарком евфемізмів або навіть узагалі перекрученою та недостовірною, — це все ми відносимо до негативних сторін прояву евфемізації.

Я, Плетенко Крістіна Павлівна, своїм підписом засвідчую, що моя дипломна робота «Евфемізація в англomовному медійному дискурсі (перекладацький аспект)» виконана з дотриманням усіх вимог до наукової етики та поваги до інтелектуальних надбань, самостійно та індивідуально. При написанні роботи я дотримувалась принципів академічної доброчесності та несу відповідальність за порушення загальноприйнятих правил цитування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безугла Т. А. Типи повної креолізації рекламного тексту [Електронний ресурс] / Т. А. Безугла // Лінгвістика і Лексикологія. — Вісник ХНУ ім. В. Н. Каразіна, Іноземна філологія. — 2015. — Вип. 81. — С. 35-39. — Режим доступу : <https://periodicals.karazin.ua/foreignphilology/article/view/5338/4888>. — (03.12.2019).
2. Вступ до мовознавства [Електронний ресурс] : Навчальний посібник / А. Е. Левицький, А. В. Сингаївська, Л. Л. Славова. — К. : Центра навчальної літератури. — 2006. — 104 с. — Режим доступу : http://shron1.chtyvo.org.ua/Levytskyi_AE/Vstup_do_movoznavstva.pdf. — (03.12.2019).
3. Гальперин А. И. Очерки по стилистике английского языка [Электронный ресурс] / А. И. Гальперин. — Режим доступа : https://classes.ru/grammar/30.Ocherki_po_stilistike_angliyskogo_yazyka/html/unnamed_20.html. — (03.12.2019).
4. Желтухина М. Р. Тропологическая суггестивность масс–медиального дискурса: о проблеме речевого воздействия тропов в языке СМИ / М. Р. Желтухина. — М. : Ин–т языкознания РАН ; Волгоград : Изд–во ВФ МУПК, 2003. — 656 с.
5. Заботкина В. И. Новая лексика современного английского языка / В. И. Заботкина. — М. : Высшая школа. — 1989. — 128 с.
6. [Караулов Ю. Н. Язык СМИ как модель общенационального языка / Ю. Н. Караулов // Язык средств массовой информации как объект междисциплинарного исследования. Тезис научной конференции. — М. : Филолог. факультет МГУ имени М. В. Ломоносова. — 2001. — С. 13-15.](#)
7. Кацев А. М. Эвфемизмы в современном английском языке : опыт социолингвистического описания : автореф. дисс. на соискание уч. степени

- канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / А. М. Кацев. — Л., 1977. — 22 с.
8. Кожемякин Е. А. Массовая коммуникация и медиадискурс: к методологии исследования [Электронный ресурс] / Е. А. Кожемякин // Научные ведомости Белгородского государственного университета. — Серия : Гуманитарные науки. — 2010. — №12 (83). — Вып.6. — С. 13-21. — Режим доступа : <https://cyberleninka.ru/article/v/massovaya-kommunikatsiya-i-mediadiskurs-k-metodologii-issledovaniya>. — (03.12.2019).
9. Комарницька Т. М. Кваліфікаційна характеристика вчителя іноземної мови в контексті сучасних наукових, психолого-педагогічних теорій, методів та технологій навчання / Т.М. Комарницька. — Міжнародне співробітництво та університетська освіта : матер. Міжнар. Наук. конф. : вид-во МФ НаУКМА. — 2000. — С. 161-165.
10. Крысин Л. П. Эвфемизмы в современной русской речи / Л. П. Крысин // Русистика. — 1994. — №1-2. — С. 28-49.
11. Ларин Б. А. История русского языка и общее языкознание : избр. работы / Б. А. Ларин. — М. : Просвещение, 1977. — 224 с.
12. Мірошніченко І. Г. Сучасні підходи до типології мас-медійного дискурсу [Електронний ресурс] / І. Г. Мірошніченко. — Режим доступу : <http://eadnurt.diit.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9998/1/Miroshnychenko.pdf>. — (03.12.2019).
13. Москвин В. П. Стилистика русского языка. Теоретический курс / В. П. Москвин. — Ростов н/Д. : Феникс. — 2006. — 630 с.
14. Москвин В. П. Стилистика русского языка. Теоретический курс. — Ростов н/Д. : Феникс, 2006. — 630 с.
15. Нетрадиційний урок як сучасний спосіб слідування сучасній доктрині освіти в Україні [Електронний ресурс]/ Назаренко О.В., Баранова С.В., Приходько Н. А., Плетенко К. П. // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and Psychology. VI(73), Issue — Budapest, 2018. — P. 7-10. — Режим доступу :

- <https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/httpsdoi.org10.31174send-pp2018-175vi73-01.pdf>. — (03.12.2019).
- 16.Отелло, венеціанський мавр [Електронний ресурс] / В. Шекспір [пер. І. Стешенко]. — Режим доступу : http://www.ae-lib.org.ua/texts/shakespeare_othello_ua.htm. — (03.12.2019).
- 17.Пальчевський С. С. Педагогіка : навчальний посібник [Електронний ресурс] / С. С. Пальчевський. — Київ : Каравела, 2007. — 576 с. — Режим доступу : <https://www.twirpx.com/file/1249300/>. — (03.12.2019).
18. Пауль Г. Принципы истории языка / Г. Пауль. — М. : Изд-во иностр. лит., 1960. — 500 с.
- 19.Приборкання норавливої [Електронний ресурс] / В. Шекспір [пер. Ю. Лісняка]. — Режим доступу : <https://www.ukrlib.com.ua/world/printit.php?tid=1251>. — (03.12.2019).
- 20.Приходько А. Н. Таксонометрические параметры дискурса [Электронный ресурс] / А. Н. Приходько // Язык. Текст. Дискурс: Научный альманах Ставропольского отделения РАЛК / Под ред. проф. Г. Н. Манаенко. — Выпуск 7. — Ставрополь : Изд-во СГПИ, 2009. — С. 22-30. — Режим доступа : http://www.russcomm.ru/rca_biblio/issue/sgpi_almanakh7.pdf. — (03.12.2019).
21. Решетарова І. В. Засоби евфемії в масмедійному дискурсі початку ХХІ століття : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальне мовознавство» / І. В. Решетарова. — Донецьк, 2010. — 21 с.
- 22.Розенталь Д. Э. Справочник по правописанию и стилистике / Д. Э. Розенталь. — М. : Комплект. — 1997. — 384 с.
- 23.Стасюк О. С. Соціолінгвальні та функціонально-прагматичні характеристики евфемізмів і дисфемізмів у парламентській комунікації ФРН та Швеції : автор. дис. ... канд. філол. наук. ; Київ. нац. Ун-т ім. Т. Г. Шевченка. — Київ. — 2012. — 19 с.

24. Чайка В. М. Основы дидактики : навчальний посібник [Електронний ресурс] / В. М. Чайка. — Київ : Академвидав, 2011. — 238 с. — Режим доступу : http://pidruchniki.com/1584072030815/pedagogika/osnovi_didak_tiki. — (03.12.2019).
25. Черняховская Л. А. Перевод и смысловая структура / Л.А. Черняховская. — М. : изд-во ИМО. — 1999. — С. 3.
26. Шейгал Е. И. Семиотика политического дискурса / Е. И. Шейгал. — М. : Гнозис. — 2004. — 326 с.
27. Ширяева О. В. Информационно-аналитический дискурс как предмет коммуникативно-дискурсивного исследования [Электронный ресурс] / О. В. Ширяева. — Электронный научный журнал «Медиаскоп», 2012. — Вып. № 4. — Режим доступа : <http://www.mediascope.ru/node/1218>. — (03.12.2019).
28. 300 New Warmers And Fillers : 300 All-New Warmers, Fillers And Ice-Breakers For Any Level / ESL Materials For Busy Teachers. — store.busyteacher.org, 2012. — P. 8-15.
29. Allan K. Forbidden Words. Taboo and the Censoring of Language [Electronic resource] / K. Allan, K. Burrige. — Cambridge : Cambridge University Press. — 2006. — Access mode : <https://www.cambridge.org/core/books/forbidden-words/E7E4C037E8F1A91DE2ECA05CD70A3078>. — (03.12.2019).
30. Astore W. J. All the Euphemisms We Use for ‘War’ [Electronic resource] / W. J. Astore. // TheNation. — 15. April 2016. — Access mode : <https://www.thenation.com/article/all-the-euphemisms-we-use-for-war/>. — (03.12.2019).
31. Baranova S. Pragmatic and Functional Peculiarities of Euphemisms for Diseases, Death and Dying in the English Mass-Media Discourse [Electronic resource] / S. Baranova, K. Pletenko // Філологічні трактати. — 2018. — Т. 10, № 1. — С. 19-25. — Режим доступу: <http://nbuv.gov.ua/UJRN/> — (03.12.2019).
32. Beckwith Francis J. Are You Politically Correct? / Francis J. Beckwith, Michael E. Bauman. — Buffalo : Prometheus Book. — 1995. — p. 130.

33. Bednarek M. 'Don't say crap. Don't use swear words.' — Negotiating the use of swear/taboo words in the narrative mass media [Electronic resource] / M. Bednarek. — Australia : The University of Sydney. — 2006. — P. 14. — Access mode : <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2211695818302976>. — (03.12.2019).
34. Gomez M. C. Towards a new approach to the linguistic definition of euphemism [Electronic research] / M. C. Gomez. — Elsevier, Language Sciences. — p. 725-739. — Access mode : <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0388000109000266>. — (03.12.2019).
35. Herman D. Cognitive Narratology [Electronic resource] / D. Herman. — Access mode : http://lhn.sub.uni-hamburg.de/index.php/Cognitive_Narratology. — (03.12.2019).
36. Jamet D. The Neological Functions of Disease Euphemisms in English and French : Verbal Hygiene or Speech Pathology? [Electronic resource] / D. Jamet. — University of Arizona. — 3 December 2019. — Access mode : <https://journals.openedition.org/lexis/2397>. — (03.12.2019).
37. Jones J. Balliol College : A History [Electronic resource] / J. Jones // Second Edition. — Oxford University Press. — 2005. — 272 p. — Access mode : <https://books.google.com.ua/books?id=66ILtB9wQX8C&pg=PA86&lpg=PA86&dq=visit+lady+periam&source=bl&ots=uvSO431vzF&sig=ACfU3U2ZN5679-tsi-U3YST7DAFpuCoMwQ&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjVgLewt5LmAhUHt4sKHwVhBCcQ6AEwAHoECAkQAQ%20-%20v=onepage&q=visit%20lady%20periam&f=false#v=onepage&q&f=false>. — (03.12.2019).
38. Jucker A. H. History of English and English Historical Linguistics / A. H. Jucker. — Stuttgart, 2000. — 207 p.
39. Leech G. Semantics : The Study of Meaning [Electronic resource] / G. Leech. — England : Penguin Books. — 407 p. — Access mode :

- https://yanjianghk.files.wordpress.com/2014/09/geoffrey_leech_semantics_the_study_of_meaning.pdf. — (03.12.2019).
40. Neaman J. S. Kind Words : A Thesaurus of Euphemisms [Electronic resource] / J. S. Neaman, C. G. Silver. — New York : New York times publishers, 1991. — Access mode : https://books.google.com.ua/books/about/Kind_Words.html?id=yh_uAQAACAAJ&redir_esc=y. — (03.12.2019).
41. Perlstein R. Watergate scandal [Electronic resource] / R. Perlstein // Encyclopedia Britannica. — Access mode : <https://www.britannica.com/event/Watergate-Scandal>. — (03.12.2019).
42. Rawson H. A Dictionary of Euphemism and Other Doublespeak [Electronic resource] / H. Rawson. — Castle Books. — 1995. — 463 p. — Access mode : https://books.google.com.ua/books/about/Rawson_s_Dictionary_of_Euphemisms_and_Ot.html?id=XUIAQAAMAAJ&redir_esc=y. — (03.12.2019).
43. Samoskate L. 21st Century Political Euphemisms in English Newspapers : Semantic and Structural Study [Electronic resource] : Vilnius Pedagogical University / Laura Samoskate. — Vilnius, 2011. — 58 p. — Access mode : <http://gs.elaba.lt/object/elaba:2084534/2084534.pdf>. — (03.12.2019).
44. Shakespeare W. Othello, the Moore of Venice [Electronic resource] / W. Shakespeare. — Access mode : <http://shakespeare.mit.edu/othello/full.html>. — (03.12.2019).
45. Shakespeare W. The Taming of the Shrew [Electronic Resource] / W. Shakespeare [transl. by O. Scott]. — Access mode : <http://www.hatrack.com/osc/other/tamingoftheshrew/tamingoftheshrew.pdf>. — (03.12.2019).
46. Swanson C. Cussing and Fighting [Electronic resource] / C. Swanson. — New York Magazine Online. — 9 April 2004. — Access mode : http://nymag.com/nymetro/news/people/columns/intelligencer/n_10191/. — (03.12.2019).

47. The Canterbury Tales [Electronic resource] / Encyclopedia Britannica. — Access mode : <https://www.britannica.com/topic/The-Canterbury-Tales>. — (03.12.2019)
48. Velykoroda V. B. Combinatory Ways of Coining Euphemisms / V. B. Velykoroda // Journal of Vasyl Stefanyk Precarpathian National University. — 2015. — Vol. 2. — No. 2-3. — P. 63-65.
49. Vietnam War [Electronic resource] / History. — 18. September 2019. — Access mode : <https://www.history.com/topics/vietnam-war/vietnam-war-history>. — (03.12.2019).
50. Williams M. J. Origins of the English language : a social and linguistic history [Electronic resource] / M. J. Williams. — New York : The Free Press. — 1975. — 422 p. — Access mode : <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-linguistics/article/m-williams-joseph-origins-of-the-english-language-a-social-and-linguistic-history-new-york-the-free-press-1975-pp-x422/A722575F8F4593EF574820873E9FB657#>. — (03.12.2019).

СПИСОК ДОВІДКОВИХ ДЖЕРЕЛ

51. Апокопа [Електронний ресурс] / Ізборник // Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації. — Режим доступу : <http://litopys.org.ua/ukrmova/um153.htm>. — (03.12.2019).
52. Вейсман, А. Д. Греко-русский словарь / Репринт 5-го издания 1899 г. — М. : Греко-латинский кабинет Ю.А. Шичалина, 2006. — 706 с.
53. Демінутиви [Електронний ресурс] / Словник : Портал української мови та культури. — Режим доступу : <https://www.slovnyk.ua/index.php?sword=%C4%C5%CC%B2%CD%D3%D2%C8%C2%C8>. — (03.12.2019).
54. Словник української мови : в 11 т. [Електронний ресурс] / АН УРСР. Інститут мовознавства ; за ред. І. К. Білодіда. — К. : Наукова думка, 1970-1980. — Т. 1. — С. 210. — Режим доступу :

- <http://ukrlit.org/slovnyk/%D0%B1%D0%BE%D0%B3%D0%BE%D1%85%D1%83%D0%BB%D1%8C%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE>. — (03.12.2019)
55. Cambridge International Dictionary of English. Cambridge. — Cambridge University Press, 2001. — 1774 p.
56. Fromkin V. An Introduction to Language [Electronic resource] / R. Fromkin, R. Rodman, N. Hyams. — Wadsworth. — 2003. — 36 p. — Access mode : <http://relin.letras.ufmg.br/shlee/Fromkinch1.pdf>. — (03.12.2019).
57. Have your hand in the till [Electronic resource] / Collins Dictionary. — Access mode : <https://www.collinsdictionary.com/dictionary/english/have-your-hand-in-the-till#:~:targetText=Definition%20of%20'have%20your%20hand%20in%20the%20till'&targetText=to%20be%20caught%20stealing%20or,his%20job%20at%20the%20supermarket..> — (03.12.2019).
58. Holder R. W. How Not To Say What You Mean : A Dictionary of Euphemisms / R. W. Holder. — NY : Oxford University Press, 2002. — 524 p.
59. New Oxford Thesaurus of English. New York. — Oxford University Press Inc, 2000. — 1087 p.
60. Online Etymology Dictionary [Electronic Resource] / Douglas Harper. — Access mode : <https://www.etymonline.com/word/euphemism>. — (03.12.2019).
61. The Oxford companion to the English language [Electronic resource] / Ed. by Tom McArthur. — Oxford University Press. — 2006. — Access mode : https://www.researchgate.net/publication/331862674_The_Oxford_Companion_to_the_English_Language. — (03.12.2019).

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

62. ‘Honest and patriotic’ PNP personnel told to squeal on ‘ninja cops’ [Electronic resource] / Manila Bulletin. — 07. October 2019. — Access mode : <https://news.mb.com.ph/2019/10/07/honest-and-patriotic-pnp-personnel-told-to-squeal-on-ninja-cops/>. — (03.12.2019).

63. A Strike Where TV Knew More Details Than the Indian Air Force [Electronic resource] / The Citizen. — 27. February 2019. — Access mode : <https://www.thecitizen.in/index.php/en/NewsDetail/index/4/16363/A-Strike-Where-TV-Knew-More-Details-Than-the-Indian-Air-Force>. — (03.12.2019).
64. Cycles of Violence : A Journal Sensitel Special Report [Electronic resource] / Journal Sensitel. — 21. March 2019. — Access mode : <https://projects.jsonline.com/news/2019/3/21/milwaukee-murders-many-unsolved-fewer-than-half-end-with-convictions.html>. — (03.12.2019).
65. Dead is dead : euphemism and the power of words [Electronic resource] / TED Talks [by Phyllis Sommer]. — Access mode : <https://www.youtube.com/watch?v=UUqr4P7P3gM>. — (03.12.2019).
66. Helping kids battle the Big C [Electronic resource] / Business Mirror. — 15. November 2019. — Access mode : <https://businessmirror.com.ph/2019/11/15/helping-kids-battle-the-big-c/>. — (03.12.2019).
67. Joyriding Fire Truck Thief in Canada Tasered After Crashing, Trying To Hit Pedestrians [Electronic resource] / DailyVoice. — 30. November 2019. — Access mode : <https://dailyvoice.com/new-jersey/hackensack/police-fire/joyriding-fire-truck-thief-in-canada-tasered-after-crashing-trying-to-hit-pedestrians/779959/>. — (03.12.2019).
68. Judge blocks the scheduled federal execution of four death row inmates [Electronic resource] / CNN Politics. — 21. November 2019. — Access mode : <https://edition.cnn.com/2019/11/21/politics/federal-executions-blocked/index.html>. — (03.12.2019).
69. Lonely, Needy or Under the Weather, Californians Are Thankful for Chicken Soup [Electronic resource] / Chabad.org News. — 28. November 2019. — Access mode : https://www.chabad.org/news/article_cdo/aid/4565075/jewish/Lonely-Needy-or-Under-the-Weather-Californians-Are-Thankful-for-Chicken-Soup.htm. — (03.12.2019).

70. Mailbag : Collateral damage is price of war [Electronic resource] / Gazette-Times. — 01. December 2019. — Access mode : https://www.gazettetimes.com/opinion/letters/mailbag-collateral-damage-is-price-of-war/article_b37c22db-ee6f-5e54-b3a2-de213600d6eb.html. — (03.12.2019).
71. Man booked for raping mentally challenged girl [Electronic resource] / The Tribune. — 30. October 2019. — Access mode : <https://www.tribuneindia.com/news/amritsar/man-booked-for-raping-mentally-challenged-girl/868269.html>. — (03.12.2019).
72. Man cleared of siphoning off Dh6.2 million from Dubai firm [Electronic resource] / Khaleej Times. — 21. November 2019. — Access mode : <https://www.khaleejtimes.com/news/crime-and-courts/man-cleared-of-siphoning-off-dh62-million-from-dubai-firm>. — (03.12.2019). [
73. My Healing Journey With Chronic Pain [Electronic resource] / Pain News Network. — 01. December 2019. — Access mode : <http://www.bbc.com/news/uk-31079515>. — (03.12.2019).
74. Over Half of Home-share Hosts Have ‘Problem Guests’ [Electronic resource] / Property Notify. — 15. November 2019. — Access mode : <https://www.propertynotify.co.uk/news/over-half-of-home-share-hosts-have-problem-guests/>. — (03.12.2019).
75. Perfect Storm : Millions don’t know persistent ‘flu symptoms’ are actually sign of deadly heart condition [Electronic resource] / The Sun. — 19. November 2019. — Access mode : <https://www.thesun.co.uk/news/10370770/flu-symptoms-sign-heart-condition/>. — (03.12.2019).
76. Scene and Heard : Clive James and Jonathan Miller pass away [Electronic resource] / Irish Examiner. — 29. November 2019. — Access mode : <https://www.irishexaminer.com/breakingnews/lifestyle/culture/scene-and-heard-clive-james-and-jonathan-miller-pass-away-967464.html>. — (03.12.2019).
77. Sleep Divorce Is a Thing — and It’s on the Rise [Electronic resource] / Washingtonian. — 05. November 2019. — Access mode :

- <https://www.washingtonian.com/2019/11/05/sleep-divorce-on-the-rise/>. — (03.12.2019).
78. Syphilis as a social disease : experience from the post-communist transition period in Estonia [Electronic resource] / NCBI. — 23. August 2019. — Access mode : <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC2925675/>. — (03.12.2019).
79. The Essential Domino : American Politics and Vietnam [Electronic resource] / Foreign Affairs. — 04. December 2012. — Access mode : <https://www.foreignaffairs.com/articles/vietnam/1972-04-01/essential-domino-american-politics-and-vietnam>. — (03.12.2019).
80. The net neutrality fanatics were wrong [Electronic resource] / Financial Post. — 21. November 2019. — Access mode : <https://business.financialpost.com/opinion/the-net-neutrality-fanatics-were-wrong>. — (03.12.2019).
81. TWICE's Chaeyoung and GOT7's Jackson will also be sitting out of schedules due to health issues [Electronic resource] / AllKPop. — 01. December 2019. — Access mode : <https://www.allkpop.com/article/2019/12/twices-chaeyoung-and-got7s-jackson-will-also-be-sitting-out-of-schedules-due-to-health-reasons>. — (03.12.2019).
82. Vile predator admits to repeatedly sexually assaulting a girl, five, at her home — but he could walk free before Christmas [Electronic resource] / MailOnline. — 01. December 2019. — Access mode : <https://www.dailymail.co.uk/news/article-7743187/Queensland-predator-repeatedly-sexually-assaulted-girl-five-set-walk-free.html>. — (03.12.2019).
83. Where pets rest in peace [Electronic resource] / Times of India. — 24. November 2019. — Access mode : <https://timesofindia.indiatimes.com/city/bengaluru/where-pets-rest-in-peace/articleshow/72202450.cms>. — (03.12.2019).
84. Zack Lavine and Bulls coach Jim Boylen in a better place now [Electronic resource] / Slam Online. — 25. November 2019. — Access mode : <https://www.slamonline.com/nba/zach-lavine-and-bulls-coach-jim-boylen-in-a-better-place-now/>. — (03.12.2019).

SUMMARY

The relevance of the investigation is justified by the need for a comprehensive and well-thought-out study of euphemistic language units. The analysis is to be done thoroughly, taking into consideration the stylistic and pragmatic features of the phenomenon under consideration. The chosen strategy of the investigation has contributed not to the acquisition of knowledge about a particular language system (in this case — British and American English) only, but to getting a deeper insight and understanding in the ways of how the human sphere of concepts is formed and the ways of how these concepts are verbalized in the language further.

The purpose of the study is to find the peculiarities of the euphemistic structures' manifestation in the English media discourse. One of the key elements of the investigation is to find out the main ways of euphemisms' formation and how they influence the stylistic and pragmatic characteristics of euphemisms. Moreover, the master thesis is focused on finding the ways of proper representation of English euphemisms in Ukrainian and checking the suitability and adequacy of the chosen translation techniques.

The objectives of the study include the following aims:

- 1) To consider linguistic approaches to defining the euphemism concept.
- 2) To analyze the classification and structural peculiarities of the language phenomenon and offer a unified definition of the concept.
- 3) To investigate euphemistic processes and factors for the use of these linguistic substitutions synchronically and diachronically.
- 4) To determine the peculiarities of the English media discourse functioning.
- 5) To analyze the spheres of mass media discourse euphemisation.
- 6) To establish pragmatic peculiarities of using euphemisms in the English mass media discourse.
- 7) To consider possible translation techniques. In turn, they have to be applied to rendering English euphemistic constructions into Ukrainian.

- 8) To establish relevant methods of implementing the euphemisms in the education process. The aim is to increase the students' awareness of such specific linguistic unit, as well as to enhance their motivation to get new knowledge and compete with fellow students.

Previous studies by G. Paul, L. P. Krysin, V. P. Moskvina, etc. have indicated the multifunctional nature of euphemisms, as well as the ambiguity of their representation caused by the differences between the meaning of the form and the connotative meaning of a euphemism unit itself (a so-called hidden meaning). However, there is still no unified definition of the euphemism notion. First of all, there are discussions about what lexical units to consider euphemisms. The reason lies in the fact that there is a huge variety of forms and ways to create a euphemism. To note, euphemisms are non-stable units which are changing all the time. Some units can have both a general and a euphemistic meaning. A lot of units were considered to be euphemistic in previous centuries and turned out to be generalized then.

Having analyzed the definitions, offered by the foreign and domestic linguists, we consider a euphemism to be a linguistic universal used to refer to lexical units (mono- or multi-component) that come into language due to extra-linguistic reasons (for instance, religious, cultural or social) and function to conceal the original content of the message, decreasing or neutralizing its expressiveness and emotiveness, avoiding taboos, softening the negative word-representation of the message, while satisfying the interests and intentions of the speaker.

The first chapter also concerns the problems of forming the euphemisms. To the main methods of forming the euphemisms, we include abbreviation techniques, periphrasis, complete reconstruction, semantic shift (including metaphorization of the lexical units), and borrowing.

To note, complete reconstruction differentiates from other methods since its form makes euphemisms look like slang units. Besides, it helps create a comic effect and makes the speech more stylistically bright. The "hiding" function of euphemisms is preserved in this case.

Moreover, a particular euphemism can be formed by combining the basic forms of creating euphemisms. In this perspective, the stylistic peculiarities of the euphemistic structure can vary.

It should be noted that the diachronic analysis of using euphemisms has been one of the focuses of our study. The results show that each historical period has a sphere which is euphemized more than others. In general, the high level of euphemizing concerns religious, social, political, gender, sex, health, death, and disease topics. Later, with technological progress, the economy and media industry were included in the list of highly euphemized topics.

Since euphemisms are linguistic universals, they are widespread around the globe. This fact allows us to make an assumption that language pictures of the world are close because such elements as linguistic universals are a combining chain between them. We can also make a general conclusion that the necessity to use euphemisms is a genetically programmed mechanism in the mind of the individual. This mechanism is a kind of self-protection which is an instinctive reaction, common for a majority of peoples all over the world. In addition, euphemisms allow people to speak about taboos openly. This function of euphemisms is one of the proofs why euphemisms are a part of the genetical program: the humanity has always been eager to know more, and the same concerns secrets (taboos are a sort of them since they represent some hidden information, available to some groups of people only).

So far, this so-called “euphemistic instinct” is one of the keys to making communication between representatives of different cultures successful, regardless of the time and space limitations.

Furthermore, we can conclude that euphemisms have played the role of avoidance-language and the method of neutralizing the messages/speech’s expression.

In the second chapter, the pragmatics and stylistic features of the use of euphemisms of the English-language media discourse are studied. We also have focused our attention on the reasons for the active euphemization of the media discourse. The concept of "media discourse" has also been theorized.

Consequently, the media discourse as a manifestation of the information need of society should be regarded as a multifaceted communication-linguistic phenomenon. However, like any other scientific abstraction, discourse is not subject to unequivocal interpretation by researchers, which results in the almost impossible concluding its single, complete, complex, and most importantly, a detailed classification of all the parameters at this stage. In this perspective, this lack of knowledge gives a lot of space for further study of this concept.

The current stage of social development can be characterized by the daily need for information. It drives further modernization processes and contributes to the formation of human perceptions of the world in terms of both the deepening of already existing data and the compilation of new information and comparing it with the outdated data. A key aspect is the speed and timeliness of data retrieval, as well as the availability of information sources. These features help the community remain competitive and efficient, that is, meet current development needs at this historical stage.

In these conditions, the mass media discourse, the emergence of which is conditioned by globalization and internationalization tendencies, as well the development of communication technologies, becomes the connecting link of information needs for the general public.

It is worth noting that the imperfection of the approach to the analysis of media discourse is also explained by the multifaceted orientation of the expected end result, namely, whose interests are taken into consideration — the addressee's or the addresser's ones, whether the process of discourse's formation or its influence on the recipients is taken into consideration, etc. The specificity of each type imposes its imprint on the structural stages of text formation, the means of expression of information, as well as on the selection of lexical component.

It should be noted that euphemisms are considered one of the key elements of media language. The results of the study allow us to link euphemistic constructions with politically correct lexical units. The comparative analysis of euphemisms and

politically correct units has shown that euphemisms can coincide with politically correct units. However, politically correct units can't be considered truly euphemistic.

It should be noted that the role of euphemisms in the field of English-language media is to prevent and combat racism or any other discriminatory process.

The graduation thesis highlights the problem of overwhelming euphemization of the discourse. In this case, euphemisation as a means of adhering to social and moral norms and following modernization and globalization processes negates the purpose of the discourse functioning, as well as creates distrust among the audience (they doubt if the information received is true to life and real). Obviously, these consequences do not serve the implementation of the addressee's pragmatic goals. Besides, the overwhelming use of euphemisms creates an uncomfortable atmosphere for the participants of the communication. Even though euphemisms are aimed at hiding some connotations of the message, on the one hand, they contribute a lot to creating the atmosphere of psychological comfort between the participants of communication, but, on the other hand, this "masking" function of euphemisms can influence the audience negatively. For instance, they do not receive all of the information and are either unable to predict the consequences of their actions/events in the society, or make unbeneficial decisions, relying on the received incomplete data.

The third chapter touches the issues of translation and education. First of all, we have outlined ways of practical implementation of the results of the first and second chapters, focusing our attention on the needs of teaching foreign language for students of professional and non-professional specialties.

Relevant methods for transferring euphemistic units from English to Ukrainian have been considered. The well-thought-out use of a proper translation strategy allows a translator to preserve pragmatic goals of the original text and the author's vision of the problems and topics which are described in the original text.

In order to check how effective each of the methods of translating euphemistic construction is, we have analyzed several examples of translations made, as well as implemented these techniques on practice. The main idea of how to choose the best

translation technique is to be aware of the cultural-biased peculiarities of the text and its extra-linguistic message. For that, a translator should perform thorough research before starting a translation process itself. It should be mentioned the choice of the appropriate translation technique allows achieving the high level of the text's adequacy. In this case, the level of equivalence is not so important. The main task of a translator is to preserve the pragmatics of the original text and its content and hidden connotations to make the text of translation influence the target audience in a similar way as the original text.

The results of the study show that this topic requires further complex analysis. For instance, the comparative analysis of euphemistic performance in different discourses can be made. Such research will help linguists to understand how euphemisms influence the structure of the text and the way people speak and think, depending on the content and context of the situation.

Further study may lead to opening new laws of creating euphemisms, especially taking into consideration the fact that these lexical units are non-stable, easy to create and modify, etc.

Keywords: *euphemism, linguistic universal, pragmatics, media language, political correctness, translation adequacy, combined training.*